

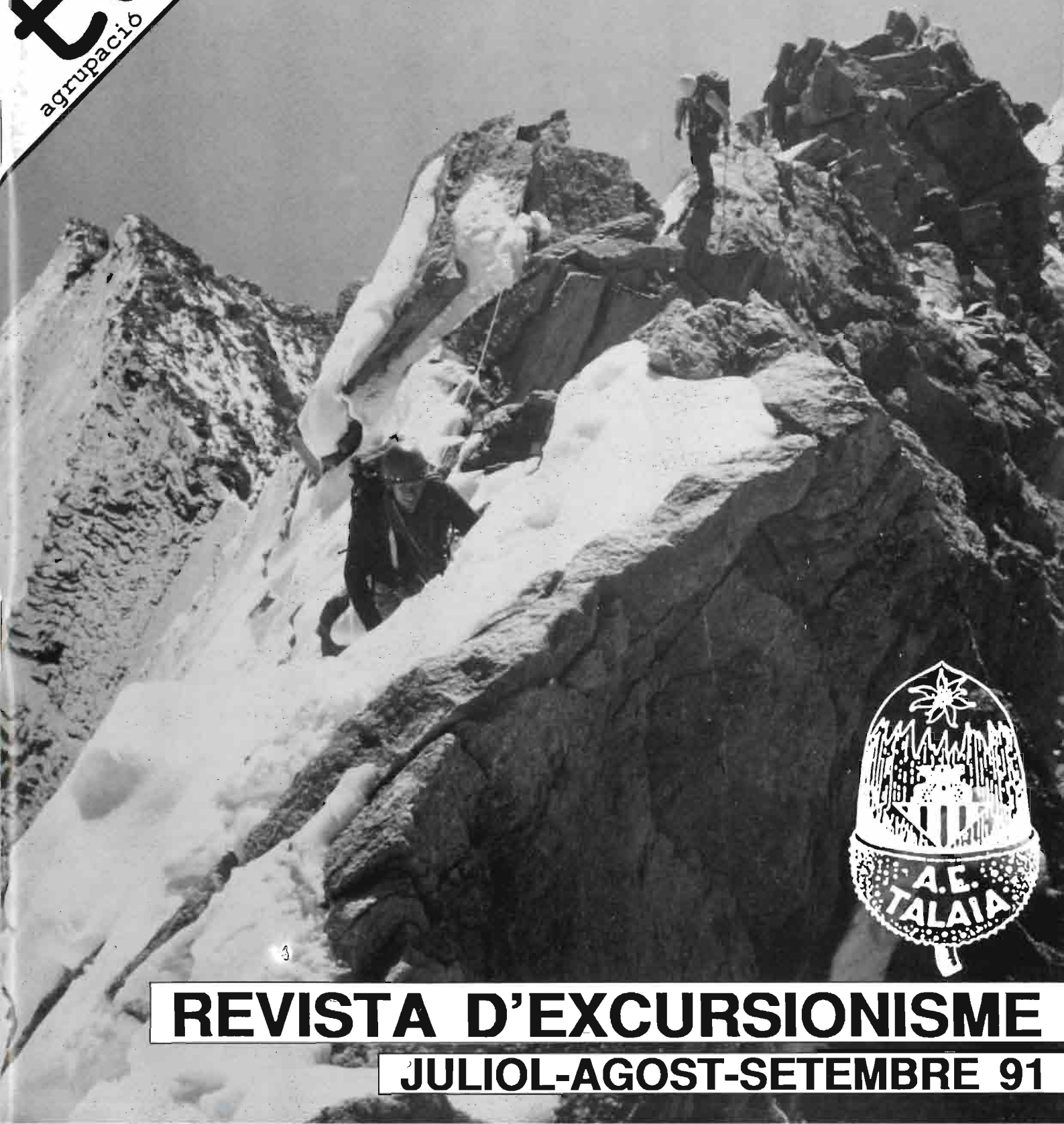
talaia

agrupació excursionista

VILANOVA I LA GELTRÚ

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Arxiu Històric Comarcal
de Vilanova i la Geltrú

REVISTA D'EXCURSIONISME

JULIOL-AGOST-SETEMBRE 91

LA QUALITAT

The text is written in a bold, sans-serif font and is rotated diagonally from the bottom left towards the top right.

SUPERMERCATS * **SEGUR DE CALAFELL**

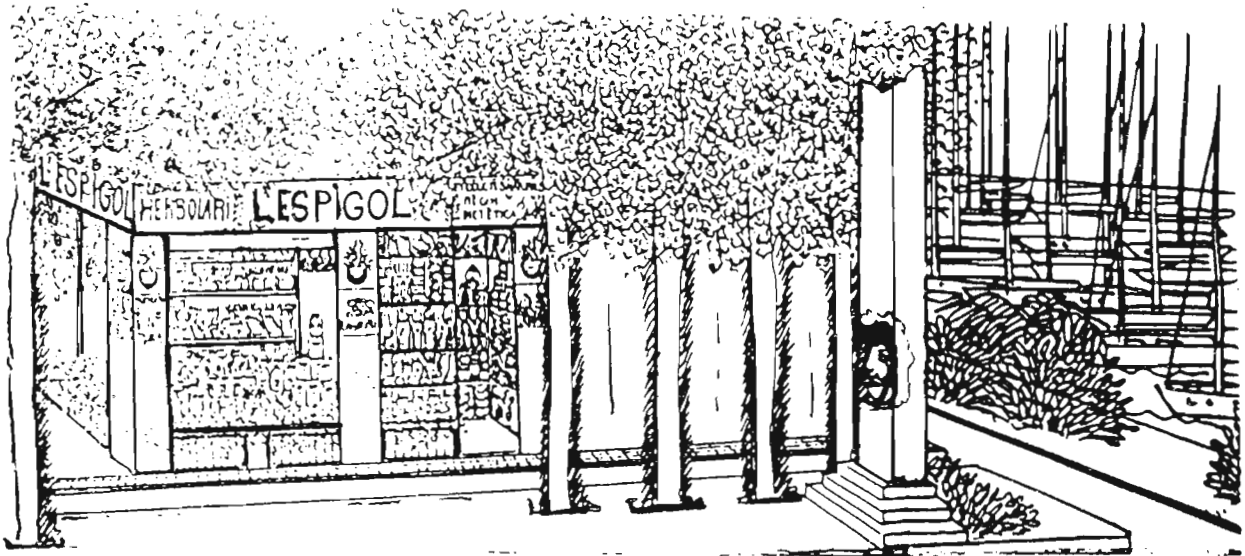

AUTO - ESCOLA I ASSEGURANCES

DOMENECH

**PLAÇA CATALUNYA, 8 - TEL. 893 06 67
08800 - VILANOVA I LA GELTRÚ**

ARA TAMBÉ, ACADÈMIA NÀUTICA

HERBOLARI L'ESPIGOL

Herbes, Dietètica, Formatges i Especialitats

Rambla de la Pau, 103 - Tel. 815 13 11

08800 Vilanova i la Geltrú

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

Adherida a:

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern

C/. Comerç, n.º 4

Tel. 893 12 57

VILANOVA I LA GELTRÚ

REVISTA D'EXCURSIONISME JULIOL-AGOST -SETEMBRE 91

EDITORS

Agrupació Excursionista Talaia

PRESIDENT

Salvador Butí i Papiol

SECRETARI

Antoni Sagarra i Mas

REDACCIÓ

Secció de Cultura

DIRECCIÓ

Josep Blanes

EDICIÓ

Blanca Forgas
Agustí Poch
Lluís Forgas

MAQUETA

Josep Blanes

PUBLICITAT

Joan Sivill
Virtut Castro
M. Carme Barceló
Oriol Ventosa

COL·LABORADORS

Vicenç Carbonell
Josep Voltà
Toni Sagarra
Salvador Butí
Angels Parés

IMPRESSIÓ

Gràfiques Llopart
Sant Antoni, 63
Sant Sadurní d'Anoia
Tel. 891 03 12

DIPÒSIT LEGAL

B-24619-90

Els articles publicats en aquesta revista sempre expressen l'opinió de llurs autors i no reflecteixen l'opinió de la Junta Directiva de l'Agrupació ni de la Redacció. En tot cas, l'A.E.Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

FOTO PORTADA:

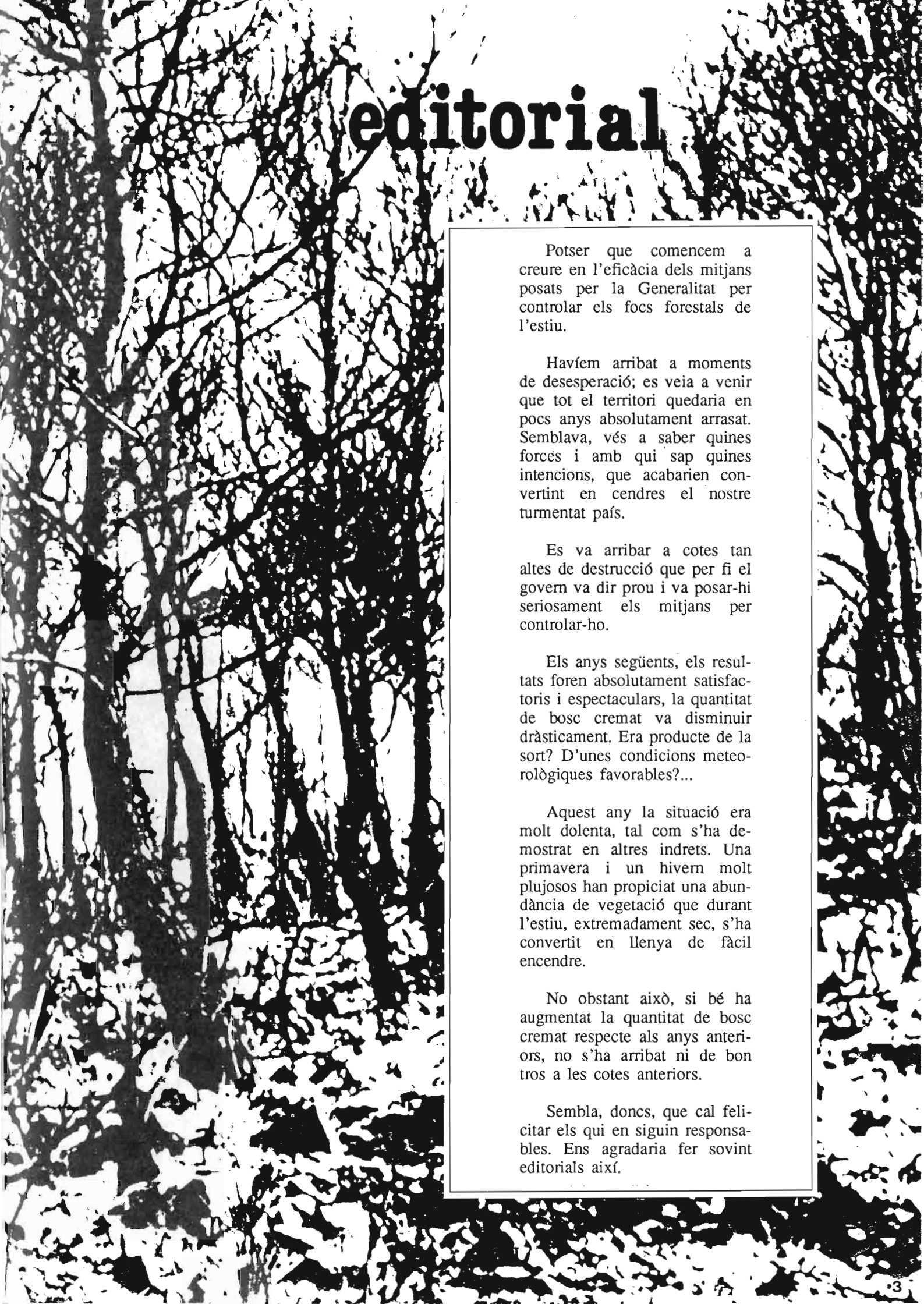
Valais.

A l'aresta del Weisshorn
per sobre dels 4200 m

Foto: Marcel·lí Ferrer P.

SUMARI

- 3 Editorial
Equip de redacció
- 4 Dues escalades als Alps
Jaume Soler
- 7 Abadies occitanes (I). Santa Maria d'Orbieu (La Grassa)
Salvador Butí
- 10 IV Caminada a la Vall de Gósol
Manel Vidal
- 11 Valais, simfonia en quatre mil
Marcel·lí Ferrer Paterna
- 14 Un itinerari per la Ribera de Cardós
Toni Sagarra
- 16 Campament d'estiu 91 a Marañá (Lleó)
Ramon Martí
- 21 La Cova-Avenc de les Garces (La Llacuna)
X. Conesa, J.M. Jansà i Ll. Morneneo, del GREV
- 26 Crònica del "cotarro" talaïenc
Equip de Redacció
- 28 El color del cel
Agustí Poch
- 31 Campanya internacional per a la protecció dels herbes submarins
M. Carme Barceló
- 32 El "hobby" d'aquest estiu. De turisme pel Ripollès
Joan Lluís Sivill
- 34 La Biblioteca de la Talaia
Josep M. Also
- 35 Una grimpada al Mampodre
Josep Blanes
- 38 Puigmoltó
Vicenç Carbonell
- 40 Pozu Tras la Jayada
Josep Aguadé (GET)
- 42 Divertim-nos llegint
M. Angels Parés
- 43 Pirineus 91: Cirs de Troumouse-Gavarnie-Néouvielle
Joan Toledano
- 46 Crònica literària
Joan Lluís Sivill
- 47 Anant d' "ibiltari" pels GRs de Nafarroa
Jani Ferrer
- 50 El paisatge als Museus de Vilanova i la Geltrú
Josep M. Also
- 51 Perseguit el Comte Artau
Salvador Butí
- 54 Noticiari

editorial

Potser que comencem a creure en l'eficàcia dels mitjans posats per la Generalitat per controlar els focs forestals de l'estiu.

Havíem arribat a moments de desesperació; es veia a venir que tot el territori quedaria en pocs anys absolutament arrasat. Semblava, vés a saber quines forces i amb qui sap quines intencions, que acabarien convertint en cendres el nostre turmentat país.

Es va arribar a cotes tan altes de destrucció que per fi el govern va dir prou i va posar-hi seriosament els mitjans per controlar-ho.

Els anys següents, els resultats foren absolutament satisfactoris i espectaculars, la quantitat de bosc cremat va disminuir dràsticament. Era producte de la sort? D'unes condicions meteorològiques favorables?...

Aquest any la situació era molt dolenta, tal com s'ha demostrat en altres indrets. Una primavera i un hivern molt plujosos han propiciat una abundància de vegetació que durant l'estiu, extremadament sec, s'ha convertit en llenya de fàcil encendre.

No obstant això, si bé ha augmentat la quantitat de bosc cremat respecte als anys anteriors, no s'ha arribat ni de bon tros a les cotes anteriors.

Sembla, doncs, que cal felicitar els qui en siguin responsables. Ens agradaria fer sovint editorials així.

*Grup
d'Escalada
i alta
muntanya*

DUES ESCALADES ALS ALPS

La directa Americana al Petit Drú i el Pilar Gervassutti al Mont Blanc de Tacul

Anar als Alps no és gens complicat, però triar l'activitat adequada i realitzar-la costa una mica més. Aquest any, crec que hem encertat i hem tingut bastanta sort.

Quan me n'adono tornem a ser caminant per la glacera que hi ha sota dels Drus. Del coll dels Grands Montets, on ens deixa el telefèric, al ronyó del Petit Dru, onensem fer bivac, estarem quasi bé dues hores

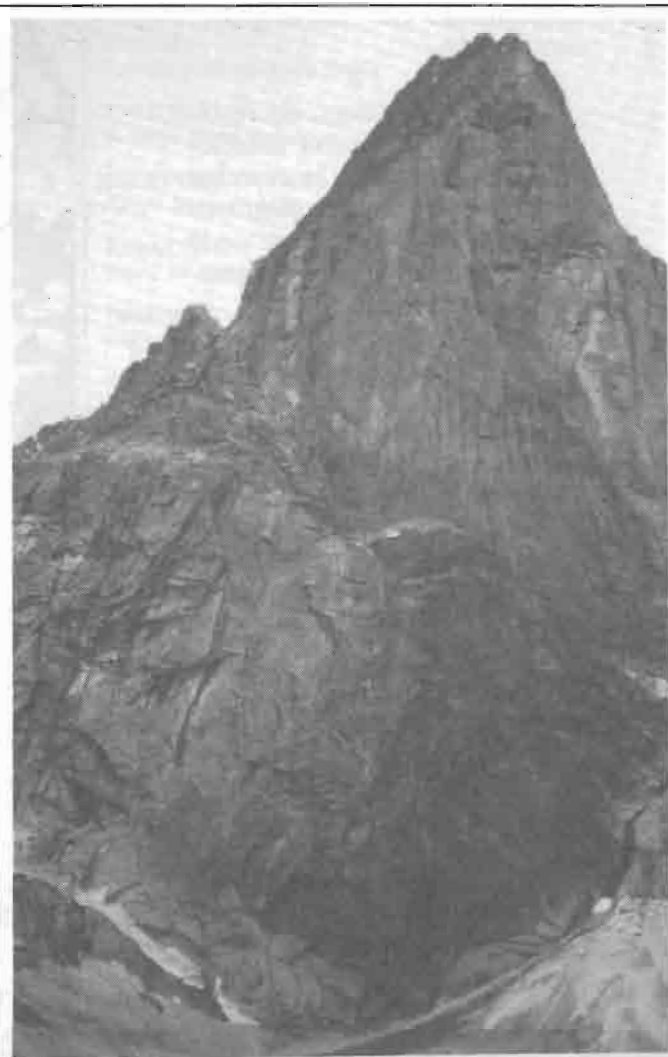
caminant per aquesta glacera plena d'esquerdes.

Hem arribat a les pedres on farem el bivac, preparem el sopar i contemplem aquesta impressionant agulla de mil metres de roca vertical.

A l'endemà, ben esmorzats, ens dirigim al començament de la via i d'un clau deixem penjar les botes, crampons i altres eines que recollirem a la baixa-

da.

Els primers llargs es fan bastant bé i anem pujant sense aturar-nos a les reunions per estalviar temps i ràpidament arribem a les terrasses inferiors; dos llargs més i som a sota del famós 'dülfer' de 6è grau, on el Moisés ens ensenyarà on hi ha fusta d'alpinista pujant per tot el dülfer sense tocar cap clau i fent empoitraments de mans.

Un aspecte del Petit Drú des de la Mer de Glace.
Foto: Jaume Soler.

El Pilar Gervassutti, a l'esquerra del Super Couloir,
al Mont Blanc de Tacul (4284 m). Foto: Jaume Soler.

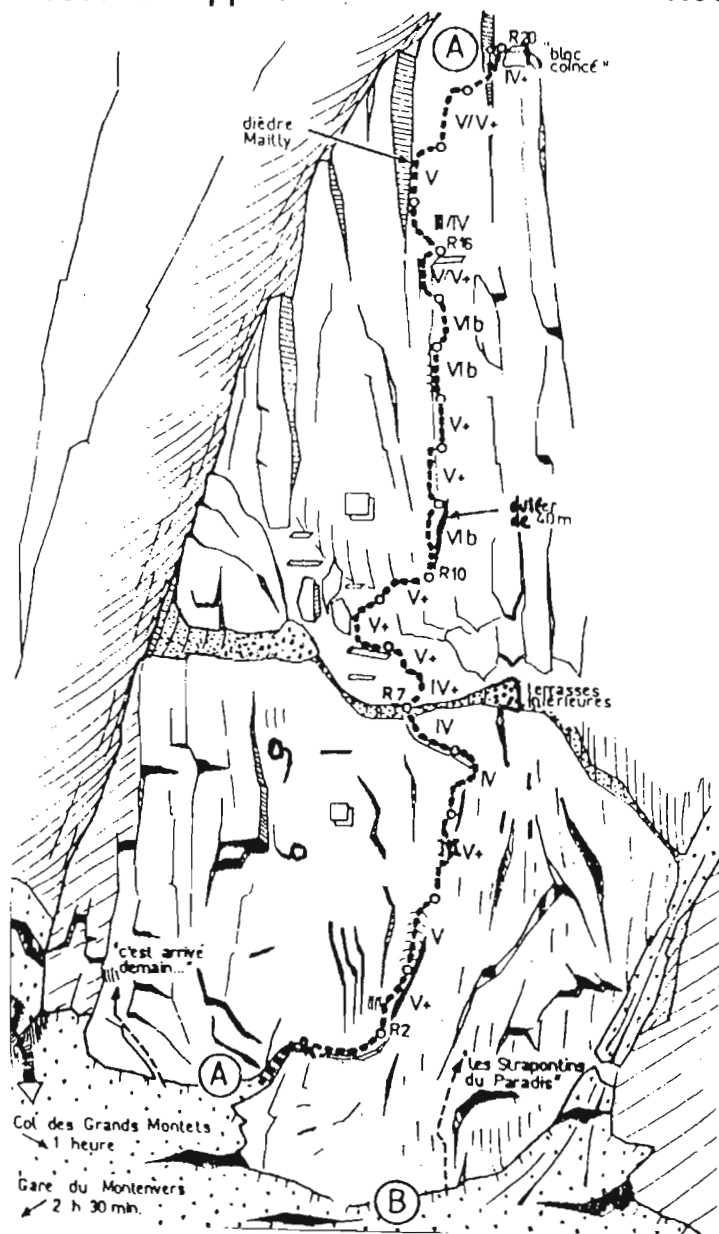
VESSANT OEST DEL PETIT DRU

DIRECTA AMERICANA

ED/INF/500 M

(1a ascensió 1962)

Descens: rappels

PILAR GERVASUTTI

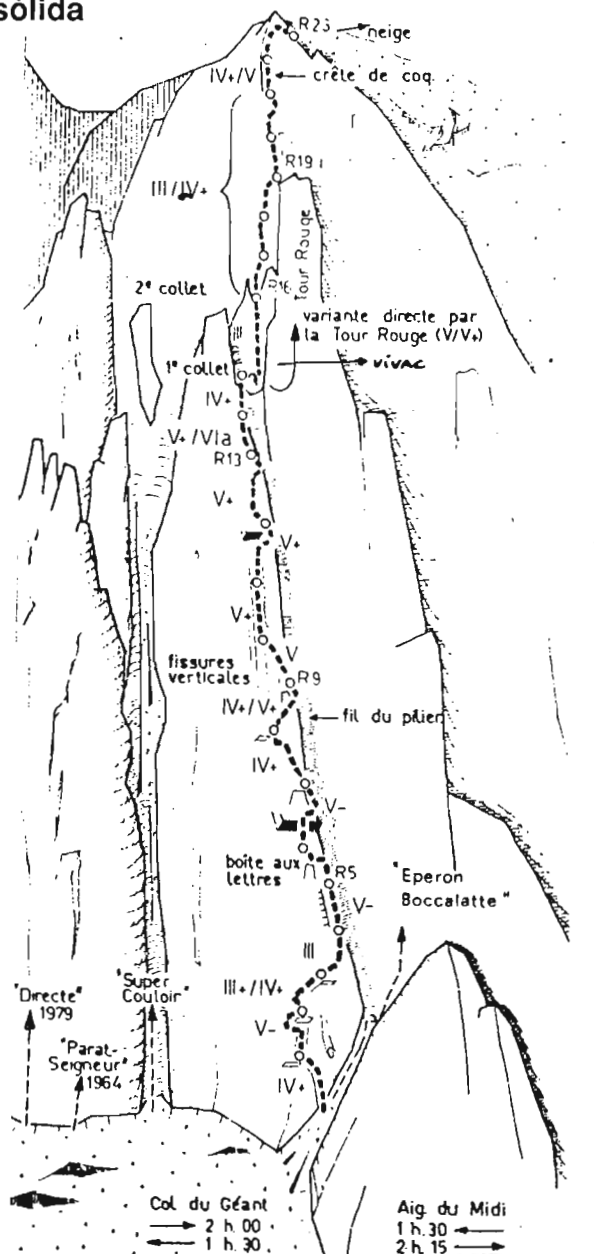
VESSANT OEST DEL MONT BLANC DE TACUL (4248 M)

ED/800 M

(1a ascensió 1951)

Itinerari molt elegant

Roca sòlida

Els llargs que vénen ara són bastant drets, però el granet és super bo i posar assegurances no és difícil.

Després de més d'unes sis hores, arribem al bloc emprotat a peu del diedre de 90 metres, on s'acaba la **DIRECTA AMERICANA**. Ara ens esperen 500

metres de rappels.

Baixem a la vall i descansem un parell de dies i el temps es comença a enterbolir.

Anuncien una altra vegada un parell de dies bons i una altra vegada ens trobem plantant la tenda a la Vallée Blanche,

per intentar l'endemà el pilar Gervassutti i fer un "quatre mil" escalant quasi 900 metres de desnivell.

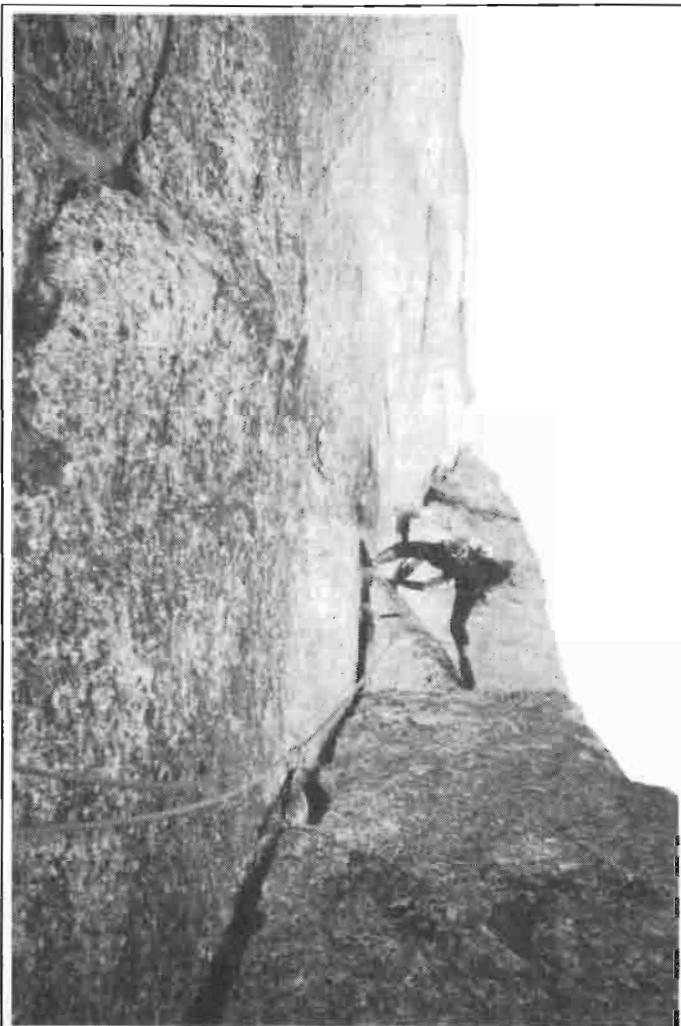
Dormim, creuem la rimaia, pugem per un petit corredor i trobem un clau on podem muntar reunió i canviar-nos les botes pels peus de gat. Anem bastant

ràpid i això que no estem gaire acostumats a escalar amb motxilla.

Més amunt coincidim amb una cordada francesa que diu que passem no-saltres al davant. De sobte, l'aspecte de la via canvia, la neu dels últims dies -aquí escassa- no s'ha fos i el que havia de ser una escalada ràpida es converteix en un terreny mixte on l'Angel ens demostra com es fan els mixtes sense botes ni crampons i amb peus de gat.

Arribem a un coll i són les set de la tarda i no veiem clar sortir de dia, així doncs, que ens busquem un replà i preparem un bivac.

Els francesos arriben a l'estona i diuen que també es queden, així que ens hem d'apretar una mica més i passar la nit asseguts tot fent capcinades, esperant que

Pujant pel "dulfer" de la Via Americana del Petit Drú.
Foto: Jaume Soler.

passi la nit i la tempesta elèctrica que tenim a sobre i que no ens agrada gens.

Per fi, el sol. Avui ens posem les botes, continuem per uns mixtes, una aresta nevada i una aresta cimera que ens porta al cim del Mont Blanc de Tacul. Unes abraçades i la baixada per la ruta normal.

A la tenda ens espera menjar i els sacs en què tant hem pensat la nit passada. Dormim, agafem el telefèric, baixem a Chamonix. Sopar de clausura i tornem a casa.

Jaume Soler
G.E.A.M.

*En
tancar
l'edició*

ACCIDENT A CHAMONIX

Fa uns dies ens assabentàrem per la premsa d'una notícia sobre un luctuós accident que tingué lloc al massís del Mont Blanc i que implicà una colla de joves alpinistes de les comarques de Lleida amb els quals també participava l'Aureli Carnicer, soci nostre i actiu membre del GEAM, a més de dos francesos que s'hi van afegir.

Aquest grup estava fent la travessa coneguda com dels 4000 a Chamonix, és a dir, Mont Blanc - Mont Maudit - Mont Blanc de Tacul, per davallar a continuació cap al Refugi de les Còsmiques, situat sota de l'Aiguille du Midi.

Baixant del Tacul, prop de la rimaia, una allau coneguda com les de placa, d'uns 300 metres d'amplada, arrossegà alguns companys del grup, dels quals tres no en sortiren amb vida. Per sort, el nostre company en sortí totalment il·lès, i encara que molt afectat pel succès, ja l'hem pogut veure entre nosaltres.

ABADIES OCCITANES (I)

Santa Maria d'Orbieu (La Grassa)

Justificació

Alguna vegada, en les pàgines d'aquest butlletí, he escrit ja sobre Occitània, del seu passat i de la seva realitat tan lligada en altres temps a la nostra, relació que esperem recuperar en el futur.

Aquest país sorprenent on l'excursionista pot trobar tot allò que li cal per omplir els seus anhels, que és tan a la vora de casa i a la vegada és tan desconegut per la gent del carrer. En el meu afany d'apropar el lector a la coneixença occitana, podria haver escollit una multitud d'aspectes; potser fins i tot alguna vegada m'anima amb algun altre, però m'he decidit a fer una sèrie d'articles que sortiran regularment a la nostra revista, si res no ho impedeix, a l'en-

torn de les abadies.

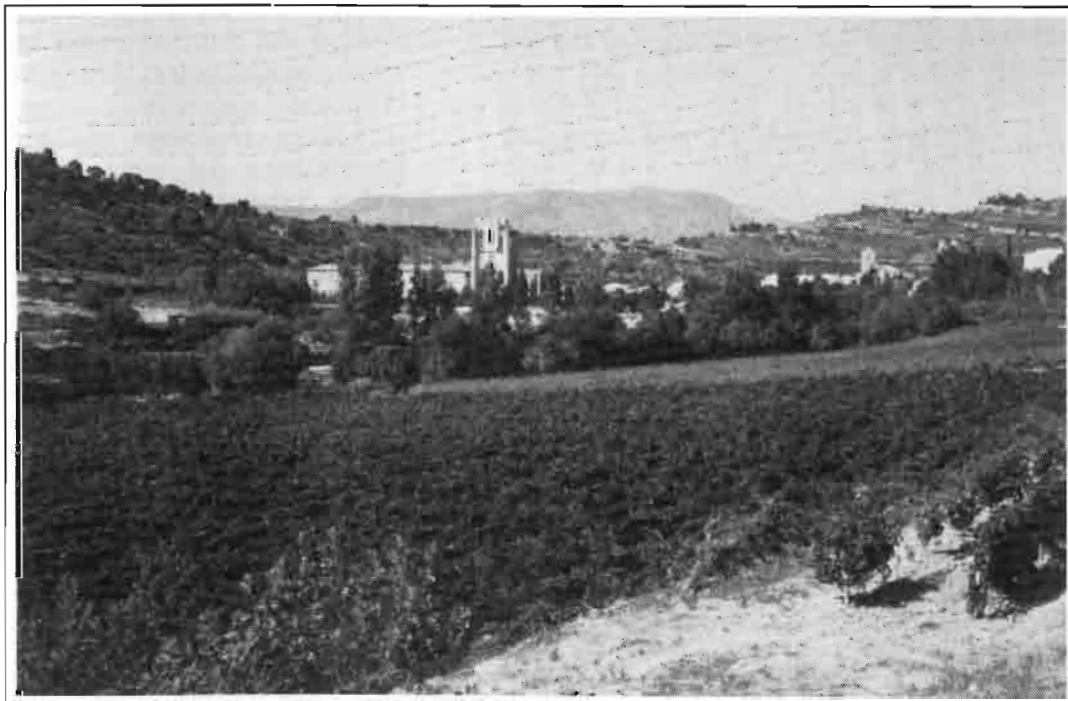
Si durant l'Edat Mitjana les relacions entre les dues vessants del Pirineu foren molt estretes en tots els aspectes -relacions i intercanvis humans, culturals, polítics, afinitat lingüística-, fou també en l'aspecte religiós -i sobretot en el monàstic- que aquests foren molt intensos. Molts monestirs occitans tenien possessions a Catalunya, on fins i tot la dependència directa d'alguns cenobis era freqüent. Sense anar més lluny, van dependre directament de la Grassa, en algun moment, Sant Feliu de Guíxols, Sant Pere de Galligants, a Girona, Sant Andreu de Sureda i Sant Martí del Canigó, entre d'altres. L'únic monestir penedesenc, Sant Sebastià dels Gorgs, va acabar essent propietat de Sant Víctor de Marsella.

L'abat Garí, el reformador i impulsor del gran monestir de Sant Miquel de Cuixà, fou cridat per aquesta feina pel comte de Cerdanya Sunifred quan era abat de Lezat, monestir situat entre Tolosa i Foix, avui desaparegut, i que en aquella època estava sota l'òrbita de Cluny. Poblet, el nostre gran monestir cistercenc, sense anar més lluny, una fundació de Fontfreda, abadia propera a Narbona.

Aquesta relació, que podria fer-se molt més llarga i fins i tot pesada, pot posar però una mica de manifest que en parlar sobre aquestes grans o petites abadies occitanes parlem una mica de casa nostra. La intenció és, si més no, donar a conèixer uns llocs de per si meravellosos pel seu passat, pel seu entorn, per les seves pedres. Història, Paisatge i Arquitectura: una barreja que justificarà més d'un cop un viatge.

Història

L'abadia de la Grassa, o Santa Maria d'Orbieu, és una fundació o refundació carolíngia segons es desprèn de la carta de fundació que es conserva a Carcassona. El primer abat i fundador fou Nebridius, arquebisbe de Narbona, el qual va fer-li adoptar la regla de Sant Benet. Ràpidament, i gràcies

El monestir de La Grassa, entremig de les vinyes de les Corberes. Foto: Salvador Butí.

Absis romànics que avui formen part del transepte.
Foto: Salvador Butí.

a les donacions de magnats veïns, incloent-hi els comtes catalans, va adquirir una notable prosperitat, les seves possessions s'estenien per tota la comarca i comarques veïnes arribant als comtats d'Urgell, Pallars, Besalú, Girona. Durant els segles XI i XII, la Grassa va anar absorbint tots els altres monestirs de les Corberes que es trobaven en un estat d'abandó. Es l'època en què Sant Pere de Galligants i Sant Feliu de Guíxols cauen sota la seva propietat (1118); això comporta la modificació constant i l'eixamplament dels edificis monàstics.

L'expansió econòmica porta aparellada, però, una decadència espiritual. Durant les lluites de l'església i els francesos contra els càtars, l'abat Benet d'Alignan va prendre una part activa per recuperar a la fe romana les ciutats de Carcassona i Besiers i fou el representant del rei de França qui va rebre la submissió de Carcassona. A finals del segle XIII sembla que la regla de Sant Benet estava força oblidada pels monjos, ja que hi va haver intents d'ereforma per tornar a la primitiva regla. Amb

tot, però, durant el segle XIV, i una mica a conseqüència de la inseguretat política en què es vivia, el respecte a les regles monàstiques no era gaire freqüent.

Al segle XV van haver-hi importants reformes en els edificis, però la Grassa va acabar essent lligada a Sant Maur a mitjan segle XVII.

El 20 d'octubre de 1792, durant la revolució, l'abadia fou venuda en dos lots, l'un comprenia el monestir pròpiament dit i l'altre els allotjaments de l'abat. Aquesta divisió -que encara perdura als nostres dies- fa que la primera part sigui propietat d'una comunitat de la Théophanie i l'altra sigui de l'ajuntament de la vila.

El lloc

L'abadia de la Grassa es troba a la part nord de les Corberes, a la vora del riu Orbieu, afluent de l'Aude, just on les vinyes, tan abundants a la terra més baixa, comencen a escassejar per donar pas a un paisatge

més dur i muntanyós. El conjunt, format per les restes de l'antiga abadia i la vila -que són separades pel riu i unides per un pont-, constitueix un d'aquests llocs increïbles on sembla que el temps no hi hagi passat, i si no fos per algun cotxe que hi ha aparcats pels carrers, hom podria fàcilment reular uns quants segles.

La vila, amb moltes cases antigues en uns carrers estrets i empedrats, rodejada en molts llocs de restes de fortificacions i portes, disposa sobretot d'una plaça del mercat

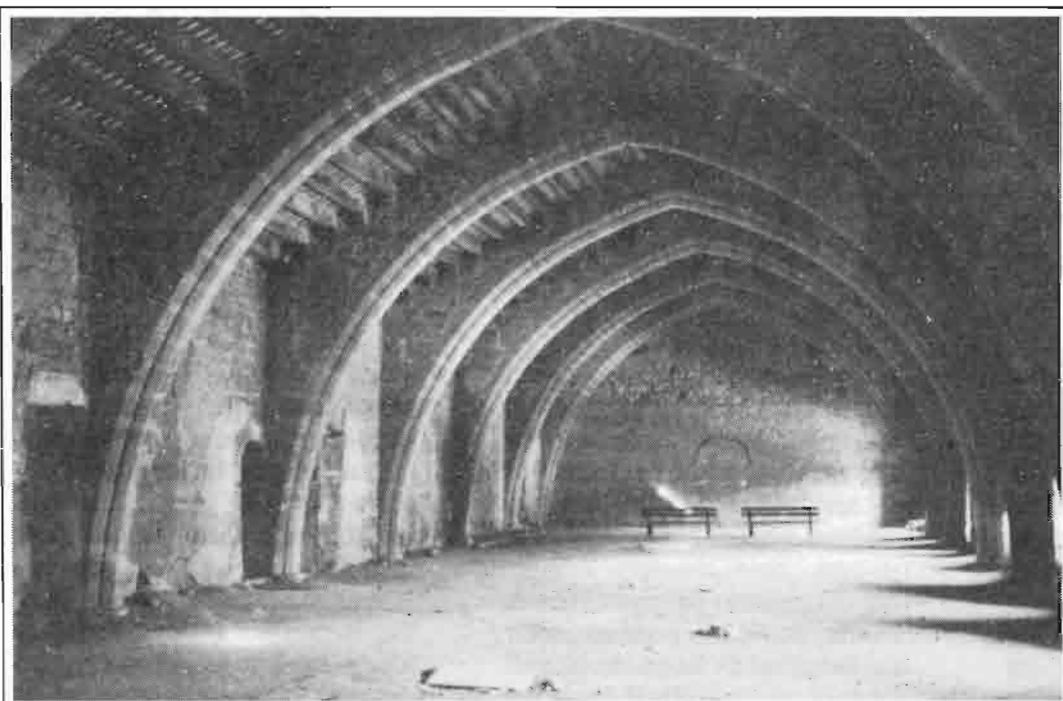
amb una porxada central construïda el 1315 realment impressionant.

L'abadia està formada per un conjunt de dependències de diverses èpoques que evidencien la llarga vida que des de la seva fundació ha tingut, sempre amb plena activitat fins a la revolució.

La visita comença en un claustre del segle XVIII, des d'on es van distribuint totes les altres dependències. Així per una escala s'accedeix a la part més antiga conservada, una torre pre-romànica del segle X, en què es poden observar, tapiades, unes portes amb arc de ferradura.

Posteriorment es pot visitar el dormitori gòtic del segle XIII de notables proporcions i elegància (50x8m) amb 8 arcs diafragmàtics que aguanten una encavallada moderna i que posa en evidència l'elevat nombre de monjos que habitaven el cenobi en les èpoques de màxima esplendor.

La capella de l'abat, cons-

Dormitori dels monjos del segle XIII amb unes magnífiques arcades. Foto: Salvador Butí.

truïda el 1296 per l'abat Auger de Cogens, és una peça força interessant de la qual destacaríem el paviment de l'època, que es conserva en un acceptable estat, i per culpa del qual s'ha de veure la capella des d'una finestreta. Entre el dormitori i la capella hi ha un petit claustre del segle XIII, en el qual, una mica deixades per terra, podem veure restes d'escultures i relleus romànics amb un estil molt proper al del mestre de Cabestany.

Sota del dormitori hi ha els cellers i el forn amb una superfície de 300 m² actualment adaptats com a sala per a conferències i espectacles.

L'església abacial, d'estil

gòtic, construïda entre els segles XIII i XV, no és -al meu parer- la part més interessant del conjunt, encara que l'ambient que s'hi respira està molt aconseguit i imposa un cert respecte.

De l'època romànica, i construïdes al segle XI, en queden tres absidioles que formen part del transepte sud i que comuniquen amb la torre, construïda al segle XVI per Felip de Levis, abat de la Grasse i bisbe de Mirepoix, que va voler construir una rèplica de la torre de la seva catedral. Una atrevida escala de cargol ens porta fins al replà superior d'aquesta torre, que avui té una alçada de 42 m i que ens permetrà de veure el conjunt dels edificis i la propera vila des d'un angle diferent.

Excursió

La visita de l'abadia de Santa Maria d'Orbieu o La Grasse és suficientment interessant com per ser en si mateixa mereixedora d'un viatge, encara que per la seva situació es pot incloure dintre d'un trajecte més ampli, ja sigui formant part d'una excursió per les Corberes, la comarca del minervès o simplement a la ciutat de Carcassona. El camí més fàcil per accedir-hi és del poble de Lézignan les Corberes, poble per on passa la carretera

N113 de Narbona a Carcassona i que a la vegada disposa d'una sortida a l'autopista dels dos mars que va cap a Tolosa i Burdeus; d'allà cal agafar la D611 en direcció a Fabrezan i Sant Llorenç de la Cabrerisse i posteriorment per la D3 fins a Lagrasse, que és la grafia que actualment consta en els mapes i els cartells de les carreteres, tot plegat uns 25 quilòmetres escassos de la sortida de l'autopista.

Salvador Butí i Papiol

ELS ESTABLIMENTS I MARQUES QUE TENIM ANUNCIATS EN AQUEST BUTLLETÍ COL·LABOREN EN LA SEVA FINANCIACIÓ. AGRAÏRIEM LA COOPERACIÓ DE TOTS ELS SOCIS EN L'ADQUISICIÓ DELS PRODUCTES DELS NOSTRES ANUNCIANTS.

IV CAMINADA POPULAR DE LA VALL DE GÓSOL

Diumenge 21 de juliol. Sense tenir por de la forta calor que estàvem passant per aquí a Vilanova i conscients que també a Gósol en faria, no podíem, amb tot, deixar de participar en una de les més clàssiques caminades populars.

I amb aquest ànim ens disposem, a les cinc del matí i amb el mateix autocar que l'any passat ens deixà penjats, però amb xofer diferent, a gaudir dels contorns de Gósol.

Hi arribem a dos quarts de vuit del matí. Som 42 els components que, juntament amb set més que pujaren amb vehicles propis, iniciarem la caminada a les vuit en punt.

Un total de quasi 800 persones sortíem de la plaça Major

del poble camí del coll de Josa per la clotada de la Llacuna i, resseguint la vall, vàrem pujar cap a l'antic camí de Josa, fins al seu coll (1625 m) on era situat el primer control.

Continuem pujant al Costa Freda des d'on podem gaudir de l'esplèndida visió de la vall de Josa, el Cadinell, la Serra del Cadí. Des del control de l'esmorzar, instal·lat al coll de les Torres (1990 m) i on vàrem descansar de la forta pujada, es podia contemplar el Pedraforca, Serra Pedregosa, el Collell i el coll Teuler. Després d'esperar una bona estona, ja que a l'organització se'ls havia acabat el pa, continuem la caminada per dins del bosc, amb una forta baixada fins a trobar el coll de Josa. Després, una forta pujada seguida d'una altra baixada, ens

portarà a Font Terrers, últim control on vàrem ser obsequiats amb uns préssecs veritablement deliciosos per la seva frescor. I continuem el camí que ens portarà a finalitzar la caminada a la plaça Major de Gósol.

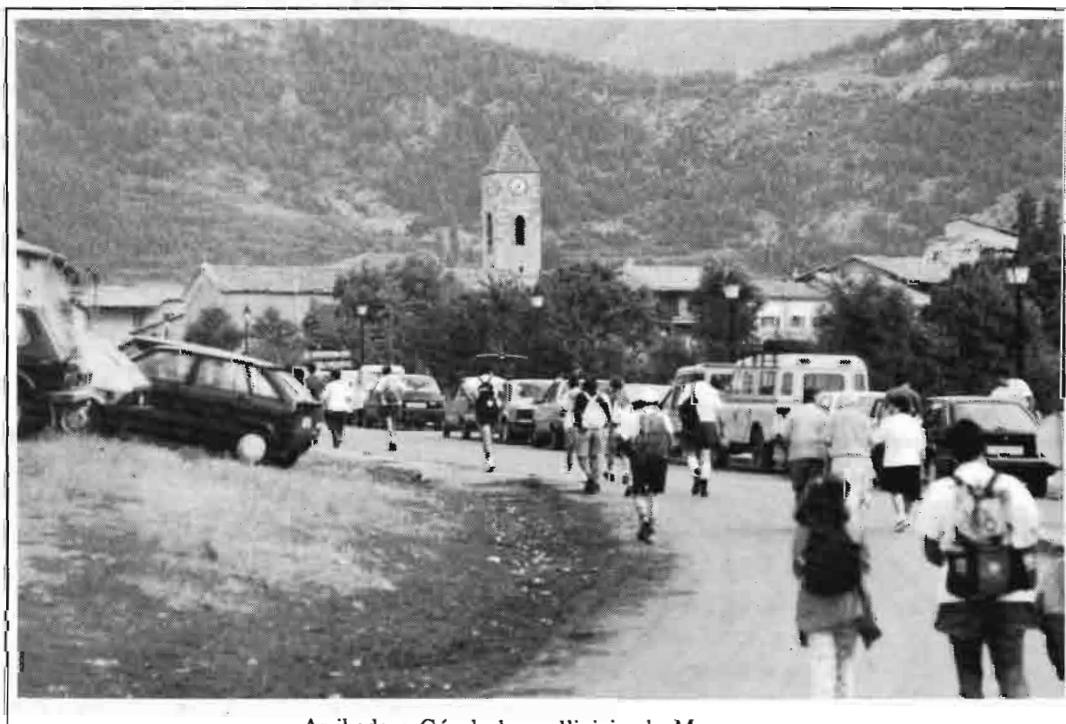
Repartiment de medalles commemoratives i després gairebé tots dinàrem a la vora del riu on no hi va faltar de res. Va haver-hi fins i tot un que es banyà.

Després, i com ja és costum, vàrem fer gresca i ballar al so de les notes musicals a la plaça.

Resumint, un dia molt aprofitat en què vàrem fruit de les esplèndides bel·leses de la vall de Gósol i de l'ambient d'una de les caminades més populars.

Arribada a Vilanova a dos quarts de nou del vespre, cansats però contents i esperant ja el proper any per tornar-hi.

Manel Vidal

Arribada a Gósol abans d'iniciar la Marxa.
Foto: Oscar Forgas.

VALAIS, SIMFONIA EN QUATREMIL

Pels que estem acostumats a escalar per aquestes contrades, o com a molt arribar-nos al Pirineu, anar als Alps normalment t'implica un respecte per tot allò que ens és desconegut. Les glaceres són veritables glaceres, envoltades per pics immensos que dobleixen sobtadament tots els que tenim per aquí. Trobar-se allà enmig et fa sentir especialment diferent. Dormir vora els 4000 metres i contemplar un paisatge tan bonic i a la vegada tan salvatge des d'un punt extraordinàriament

privilegiat et sedueix per tornar-hi cada any.

I aquest any hi hem tornat. Feia temps que ens preparàvem i estàvem molt animats. Durant la primavera i els primers mesos d'estiu havíem pujat contínuament al Pirineu, havíem escalat força crestes de dificultat i a alçades superiors als 3000 metres, que et donen moral per començar amb optimisme el repte dels Alps. L'únic problema era encertar el bon temps i no haver de malgastar l'ajustadíssim

pressupost que ens havíem fet. Per això vam omplir tot el rebost al Sabeco i vam comprar el material que ens faltava a Andorra. Després només quedaven les setze hores que vam passar-nos a dins del cotxe patint els 40°C que tothom que travessa França per l'autopista i sense aire condicionat coneix inevitablement bé. Després, a Suïssa, tot es relaxa, menys el que té a veure amb la butxaca, és clar.

Ja era fosc quan vam

— La immensitat de la muntanya abans d'arribar al Weissshorn. Al fons el Dom, el Täschorh i l'Alphubel. Foto: Marcel·lí Ferrer. —

arribar al càmping de Randa. La recepció tancada i un silenci sepulcral. Això, però, no ens va servir per poder-nos estalviar el preu d'una nit i sortir victoriosos de la discussió que vam tenir amb el recepcionista. Un bon sufs, pel que vam veure!

El primer objectiu que teníem era fer la travessa des del **Täschhorn** fins al **Dom**, seguint tota la cresta. Per arribar al **Mischabeljoch**, on hi ha un bivac per passar la nit, se surt de **Täschalp**, i es puja fins al **Täschhütte**, des d'on es va a buscar la vessant dreta del glaciari del **Weingarten**, que es remunta fins al coll dels **Mischabel** o **Mischabeljoch**, a 3870 m. Des d'allà es té una impressionant vista sobre les valls de **Saas** i **Zermatt**, sobretot al matí, quan les llums dels pobles contrasten amb la foscor del fons de les valls, mentre a les crestes ja veus sortir el sol.

El primer tram de la cresta fins al **Täschhorn** no és molt difícil, però sí molt aeri i s'han de vigilar les cornises de neu, que són molt espectaculars. Del cim del **Täschhorn** fins al **Domjoch**, és el tram on vam trobar més dificultat, potser perquè era un descens per unes plaques

molt polides i dretes, i la major part cobertes de neu. Una gran cornisa acostuma a tapar sempre el **Domjoch**, i com en aquest punt s'hi arriba quan el sol ja és molt alt, la neu és en molt males condicions.

Passat el **Domjoch**, la boira ens va tapar, impedint-nos veure l'espectacle que pot oferir la tercera muntanya dels Alps, a 4545 m. Eren les sis de la tarda quan fèiem cim i encara ens faltaven 1500 metres de descens fins al **Domhütte**.

Aquesta travessa va durar tres dies, més el quart de descans. Un dia de "pànxing" sense moure't del càmping sempre va bé, t'ajuda a recuperar les forces, a assaborir el que ja has fet i a mantenir relacions socials amb els veïns temporals. Així coneixes rutes interessants que algun dia també podem fer, o et pots informar de l'estat de la roca i de la neu en altres pics. Molts cops, però, comencen a córrer rumors sobre el temps que desconcerten força.

L'altre objectiu era provar la **Zmuttgrat** del **Matterhorn**. Mai no havia intentat cap cim amb uns resultats tan nefastos. Per fer la **Zmuttgrat** es pot sortir des

del **Schönbielhütte**, però és preferible fer-ho des del **Hörnlihütte**, 600 metres més amunt, encara que s'hagi de travessar el glaciari que hi ha al peu de la paret nord del **Cervino**. La **Meteo** preveia tempestes a la tarda, però semblava que tindríem temps suficient. Vam arribar al refugi vora les vuit de la tarda. Aquí ja van començar els problemes. Estava tot ple i no teníem plaça, i a sobre, després d'haver comprovat en tots els refugis suïssos que no cal portar sac, aquests els havíem deixat a baix. Així vam passar tota la nit, asseguts, tremolant de fred i mirant com encara anava arribant la gent que baixava de la **Hörnli**, sense poder dormir més de mitja hora. A les dues del matí va començar a sortir el ramat d'excursionistes i turistes que intentaven pujar al **Cervino**. Llavors vam descobrir que havíem perdut la ressenya de la **Zmutt** i vam decidir que per repetir la normal enmig d'aquella gentada era millor aprofitar una plaça seva al refugi i anar a dormir còmodament. Aquesta és la història de l'intent més desgraciat de la meua vida.

L'endemà no va parar de ploure, va ser un altre dia de "pànxing", que ja començaven a sovintejar, i de lectura. Només al vespre vam començar a preparar el material per pujar al **Weisshorn**.

No sé per què em fascina tant aquest pic, però des que el vaig veure ara fa quatre anys des del **Cervino** em va enamorar. El tenia fotografiat des de totes bandes, només em faltava pujar-hi. Tot i que amb els seus 4505 metres, és de les muntanyes més altes dels Alps, és força desconeguda. Qualsevol de les seves arestes té els seus

El Marcel·lí i el Pere Jover al cim del **Weisshorn**.
Foto: Marcel·lí Ferrer.

problemes i per això només atrau a pocs alpinistes. A sobre, la nevada que hi havia caigut encara la feia més difícil. En l'aproximació ja necessites tot un dia, són 1500 metres de desnivell, encara que per un camí molt bo, és com una passejada molt llarga i cansada. Al refugi, abans de posar-se a dormir, és recomanable inspeccionar la ruta per travessar tot el glacià, i així al matí i de nit no perdre's pel laberint d'esquerdes.

L'endemà ens vam aixecar a les dues del matí. L'ascensió del **Weissshorn** és maquiíssima, és un cim en què comences travessant un glacià, després hi ha una grimpada de pocs metres per accedir a un glacià superior que s'ha de remuntar fins al final, on s'ha de saltar la rimaia. Allà s'agafa un couloir molt dret i descompost que et puja fins a la cresta. La primera part d'aquesta és rocosa o mixta, segons les condicions, i la

segona de neu. Es una ascensió on et trobes de tot i per això la fa tan interessant.

D'incidències durant l'ascens no en vam tenir gaires. Només un piolet que ens va caure a mitja cresta i ens va fer perdre una bona estona per recuperar-lo. Al cim, igual que al Dom, hi vam arribar amb boira, però això no ens va fer perdre la il·lusió de coronar-lo. El descens va ser tot d'una tirada fins al càmping. Havíem estat 20 hores caminant.

El Pere Jover a la cornisa de neu abans del Täschrhorn.
Foto: Marcel·lí Ferrer.

Després d'això, el "pànxing" es va imposar, ens costava moltíssim aixecar el cul i ens vam dedicar al turisme. Vam anar a Grindenwal, al peu de l'Eiger, a gastar-nos els pocs francs suïssos que ens quedaven i a tirar unes fotos més. França la vam travessar a 100 km/h per estalviar benzina i poder pagar els peatges. Aquest cop, com que era de nit, es va fer més suportable. Només quedava revelar les diapos...

Marcel·lí Ferrer P.

El Cerví, la Dent d'Herens i la Dent Blanche des de la cresta del Täschrhorn al Dom. A darrer terme el Mont Blanc. Foto: Marcel·lí Ferrer.

UN ITINERARI PER LA RIBERA DE CARDÓS

Tavascan - Aineto - Lleret - Lladorre

I, tanmateix, som un bon grapat de socis que hem decidit dedicar una part del període vacacional en conèixer millor la vall de Cardós. Ara no cal ressenyar els al·licients d'aquesta ribera, només esmentar l'encert d'en Vicenç Carbonell que, sense proposar-s'ho, n'ha propiciat la difusió. Tots els racons són atractius i posseeixen l'encant d'un reconeixement, de manera que és fàcil lligar qualsevol trajecte excursionista.

Gairebé tothom s'hi apunta, a la proposició de l'itinerari: **Tavascan-Aineto-Lleret-Lladorre**, que en bona part segueix el sender **GR-11**. Així, doncs, i sense matinar gaire, el proppassat dia 10 d'agost, una dotzena de marxadors comencem a caminar pels carrers costeruts de

Tavascan (1116 m), vorejant alguna casa ensulsiada i alguna altra refeta de nou, abans de passar sota l'arcada d'una casa que ens mena als afores del poble. Immediatament ens trobem seguint un corriol que guanya alçada a poc a poc amb bones vistes sobre l'embassament. A frec de camí, una font ens convida a beure massa d'hora i defugim l'ocasió; en canvi, es fa plaent de veure les teulades del poble que acabem de deixar.

Arribem a **Aineto** (1120 m) des d'on dominem la resclosa de l'embassament. Poques cases es disposen al costat de l'església romànica i, encara, algunes d'elles romanen esfondrades si bé d'altres han sofert millores. Poca gent s'hi queda tot l'any;

de fet, no tenim ocasió de parlar amb ningú.

L'església de **Sant Romà** destaca inicialment per la rusticitat de l'absis semicircular. Hom se sorprèn, després, per l'existència de dos campanarets... Manté la porta orientada a migdia, sense ornamentació, però de faisó recol·lecta i justa de proporcions.

No és fàcil que Aineto rebi visitants, ja que resta massa allunyat i enlairat respecte a la vall. Malgrat tot, l'Ajuntament de Lladorre està condicionant el pis dels carrers, fet que obre noves perspectives per a un futur més favorable. Deixem Aineto amb el bon regust de pensar que, ara per ara, té la continuïtat assegurada d'ésser habitat; opinió personal que contrasta amb la que vaig copsar amb motiu de la primera visita.

Al cap d'una estona el camí s'esborra i guanya pendent en direcció a un pedriscall i al bosc que li fa costat. En Vicenç recorda l'excursió que varen fer per un camí de l'altre vessant quan provenien de **Boldís Sobirà**... La visió de la vall és molt ampla, tant de cara avall com

El grup de marxadors davant l'església d'Aineto.
Foto: Toni Sagarra.

si la remuntem cap a les de Boavi i Tavascan. Assolint un cert nivell, retrobem un viarany planer, estret, aeri, en ocasions consolidat sobre margedes, que va resseguint els tombants de la muntanya. De cop ens sobta la proximitat d'un isard que no s'entreté pas en fugir rost amunt. Tampoc hi manca la precarietat d'un pas on l'esllavissament s'ha endut el camí. Contemplant la fondalada quedem admirats per la bella imatge d'un pont medieval integrat plenament en l'entorn; més enllà, les teulades de Lladorre i els cotxes que prèviament hi hem deixat.

Vista aèria del poble de Lladorre. Foto: Toni Sagarra.

L'antic camí de bast es manté just de mida i poc variable de nivell; a voltes s'entafora en el bosc però sovint continua aeri oferint al marxador un paisatge tan magnífic com divers i canviant, que comprèn, alhora, les agrestes altituds de l'alta muntanya així com el mosaic de partides dibuixades pel treball dels homes a l'entorn de la ribera. A frec de camí, una petita cabana de pastors serviria com a únic i provisional aixopluc en cas de mal temps.

Travessem el barranc de Lleret, que porta aigua abundant, en una raconada ombrívola i ferèstega. Passem unes esplanades apropiades per a l'acampada tot just abans d'arribar al poble (1381 m). A diferència d'Aineto, Lleret, afectat pel despoblament de l'alta muntanya, sembla abandonat, deixat de la mà de Déu. S'aixeca dominant la Noquera de Cardós, per damunt del camí mil·lenari que anava d'Estañon a Ribera de Cardós pel coll de Lleret. Ara l'herbatge tapa els carrers entre cases ensulsiades. Buscant la font del poble, uns quants descobrim una morena formidable que ofereix el

fruit madur i deliciós; hom queda sorprès per les taques a les mans i de com no volen sortir amb aigua abundant, com si es tractés del malefici d'una malifeta. Ja sol, faig una visita a l'església dedicada a Sant Corneli: la porta esventrada em facilita l'accés a un recinte desatès i esmorteït on romanen encara l'altar i les imatges del sant esmentat i del seu company màrtir sant Cebrià; també el confessorari de fusta, amb uns fulls esparsos del que fou un gran missal amb lletra que impressiona. La inspecció del lloc em convida a la meditació d'uns actes vandàlics, un cop més innecessaris i irreversibles. Quan em reuneixo amb el grup, m'assabento que una casa del poble és habitada per un grup de joves que han volgut trobar en aquest llogarret una vida millor que no pas a ciutat.

Ara, en lloc de seguir les giragonses de la inacabable pista, el Vicenç opta per fer-nos seguir l'antic camí de pastors que davalla dreturerament cap a Lladorre. El sender és bonic malgrat l'escassa vegetació; a

voltes marcat en curtes zigzagues, segueix per l'esquenall d'un contrafort de la serra. Dejús nostre, les ruïnes del castell de Lladorre, per bé que defugim de visitar-lo en aquesta ocasió. En suavitzar-se el pendent, el camí, ara més ample i encaixonat entre marges, resta sota la cobertura arbòria. Es fa evident que ja no l'empra ningú, ni el pastor que accedia a les prades que l'envolten. Hom tem que en pocs anys esdevingui del tot embardissat i es lamenta que la deixadesa no deixi fruit a altres excursionistes d'aquest plaer de poder-hi transitar.

Ben seguit el camí fa cap a la carretera, just en el punt on hem deixat els cotxes de bon matí.

Per fer-ne un balanç caldria afegir que ha resultat una excursió atractiva, fàcil, no gaire llarga, amical i, en definitiva, plaent; que deixa la satisfacció i el desig de poder repetir-la en una altra ocasió.

Antoni Sagarra i Mas

CAMPAMENT D'ESTIU 91

PRADO DE SAN ROQUE (MARAÑA). LEON

Com haureu vist, aquest any hem anat una mica lluny a plantar el campament, ja que des de Vilanova hi havia 740 km. El lloc era a la província de Lleó tocant a la d'Astúries, prop del poblet de Maraña i a uns 20 km de Riaño. Erem envoltats de muntanyes no gaire altes, la més alta era la **Punta de la Cruz**, amb 2190 m d'alçada, i tenfem al costat, a la sortida del campament mateix, la **Penya Hoguera**, una paret que tenia 300 m d'alçada.

El paratge era meravellós, els que hi han estat ho poden dir. El terra era d'herba com de gespa. El terreny l'envoltava el **riu Maraña** amb una aigua molt fresca que a l'hora de banyar-se t'ho feia rumiar una mica, ja que l'aigua era a 7°C.

El temps que hem tingut ha estat bo en general, ens ha plogut tres dies i ens ha fet vent també tres dies més. La temperatura ha estat també en general bona, de dia es podia anar amb banyador, però en arribar el

vespre t'havies de tapar.

Com en altres anys, dins els actes del campament s'han fet sortides turístiques i de muntanya. També s'han fet concursos per als grans i per a la canalla.

Com a sortides turístiques es va anar a Oviedo, a Cangas de Onís, Covadonga, Llacs d'Enol, Potes, Fuente De, Coves de Valporquero i Lleó.

Com a sortides de muntanya es van pujar quasi totes les que

El lleure dels acampadors convertit en espectaculars partides de botxes. Foto: Josep Blanes.

El sopar col·lectiu de tot el Campament el Dia de l'Acampador. Foto: Josep Blanes.

Una espectacular columna estalagmítica a la Cova de Valporquero. Foto arxiu.

envoltaven el campament: **Punta Hoguera, Punta de la Cruz, Valcerra, Peñas del Mediodía, Polinosa**, també es va anar a la garganta del Cares.

Mereix especial menció la **Cova de Valporquero**, les seves grutes impressionants són una meravella. Es a uns 70 km de Lleó en direcció Nord, entre Vegacervera i La Viña. Els altres llocs que cal anomenar, però ja més coneguts, són: els llacs d'Enol, la catedral de Lleó, amb els seus vitralls i la garganta del Cares, amb els seus 12 km de longitud.

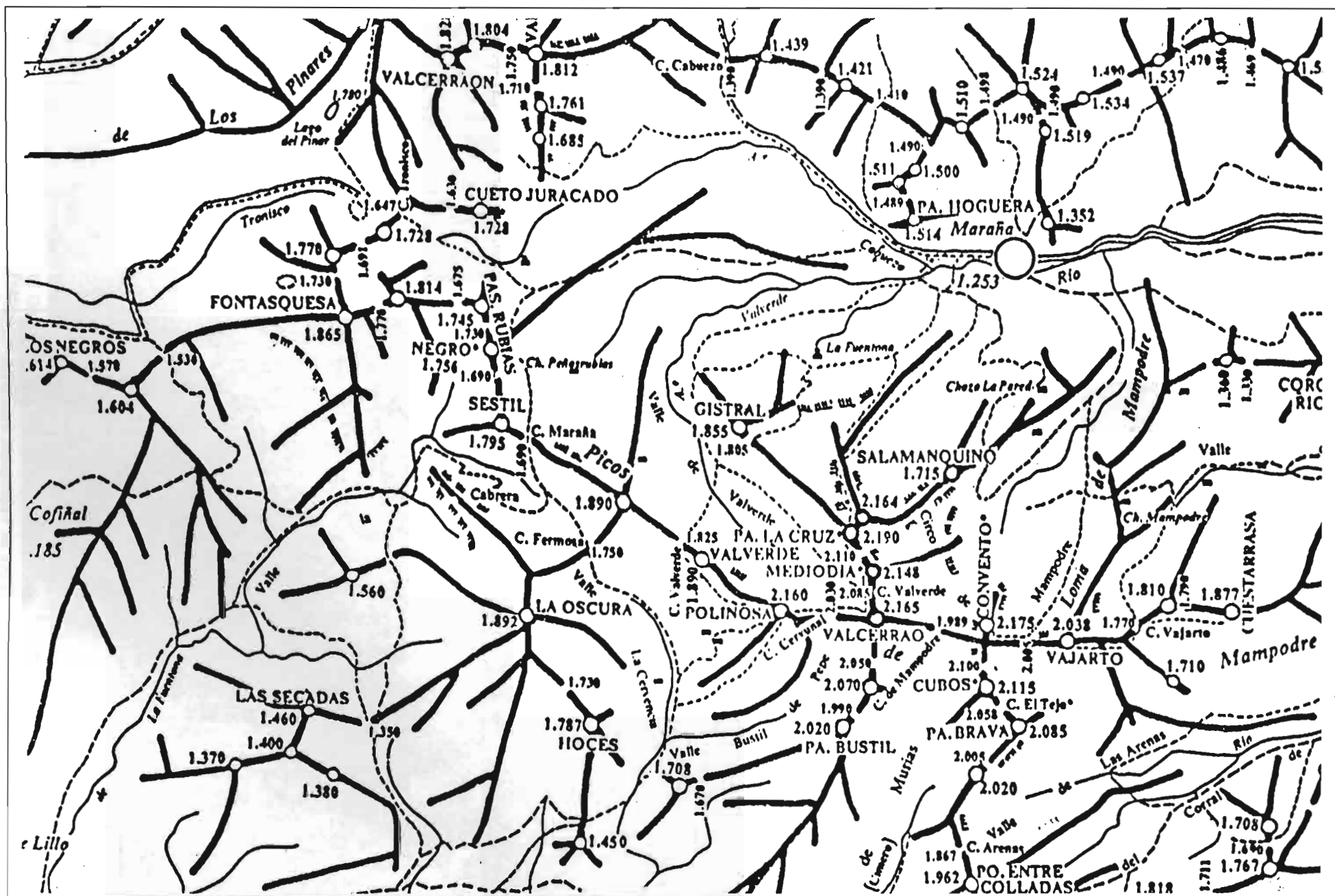
Com és normal, a les sortides de muntanya hi anàvem els de sempre, entre vuit i dotze persones, i en canvi, a les turístiques hi anava quasi tothom i es quedava el campament buit.

Als concursos, com ja hem pogut comprovar els darrers anys, en els de la canalla hi ha una gran participació, però en els dels grans, fins que no se n'han fet un parell, la gent no es comença a animar i s'hi apunta.

Aquest any s'han fet concursos o jocs de petanca, parxís, domino, fang, dibuix, pedra curiosa, rams de flors boscanes, postres, truites, paelles, plastilina. Hi ha hagut premis per a tothom.

Incidències greus no n'hem tingut cap d'important, fora de dos lesionats dels lligaments, un dels tornells i l'altre del genoll; avançats estripats pel vent i alguna tenda i cuina tombades també pel vent. Per la resta, tot correcte.

Enguany, a l'anar tan lluny, havíem fet unes previsions de gent de la meitat de l'any passat, i amb això ens vàrem equivocar de ple, ja que hem estat quasi bé la mateixa quantitat. En números ha anat així: 164 persones, 24 tendes, 26 carava-

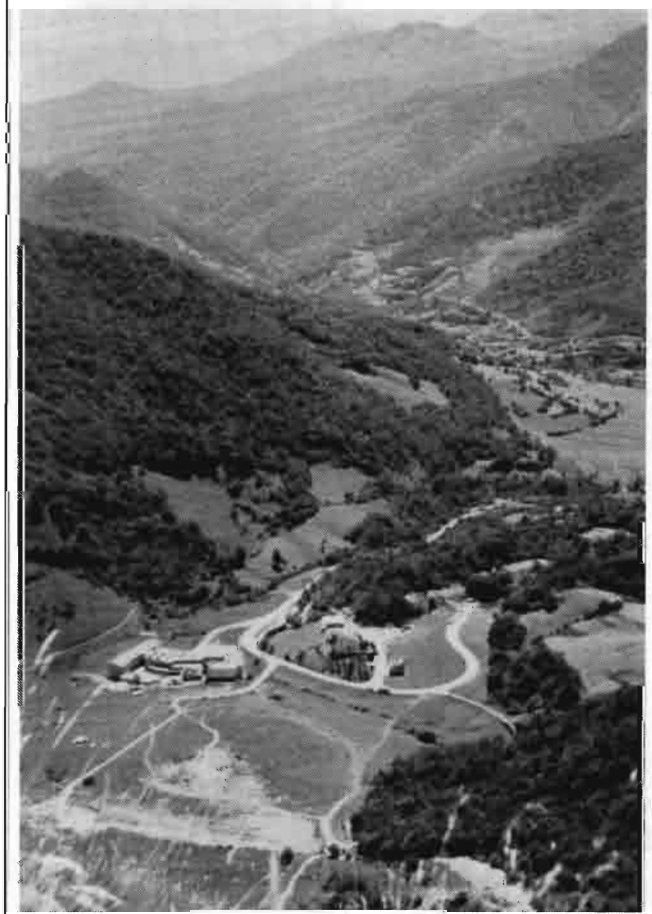
Les cigonyes tradicionals als campanars, a Lleó.
Foto: Josep Blanes.

Folklore autèntic asturià, a la Romeria
de Riosol, al Port de Tarna. Foto: Josep Blanes.

Una panoràmica des del Balcon de Lloroza, a Fuente De.
Foto: Josep Blanes.

Un altre lloc on s'anà d'excursió fou
la Garganta del Cares i Cain. Foto: Josep Blanes.

Burgos i Lleó, les dues catedrals gòtiques més importants de tot l'Estat, foren visitades aprofitant el pas per aquestes ciutats. Foto: Josep Blanes.

La Basílica de Covadonga, lloc visitat pels nostres acampadors. Foto: Josep Blanes.

nes i 13 remolcs convertibles.

Esperem que al campament d'estiu de l'any vinent siguem molts més, encara que sigui l'any de les Olimpíades.

Mercès per l'assistència dels que vàreu venir a Maraña i els que no van venir que s'animin.

Ramon Martí

**President de la
Secció de Muntanya**

LA COVA-AVENC DE LES GARCES (La Llacuna)

Introducció

L'estudi d'aquesta formació té el propòsit d'afegir una dada més al coneixement d'una zona molt freqüentada per excursionistes i espeleòlegs. No sols per l'interès que representa afegir un element més a l'inventari de conjunt, sinó que pot servir per reafirmar l'estructura i formació

d'altres cavitats similars del lloc, com la cova de les Rondes, que han nascut d'un element tectònic comú.

Geomorfologia

Les serralades de La Llacuna, situades a l'extrem N-E del massís del Gaià, són marcades per un seguit d'anticlinals, sin-

clinals i falles paral·leles que segueixen una direcció NE-SW. Tota aquesta estructura, provocada en la seva major part per l'enlairament de l'"horst del Gaià", ha fet sorgir nombroses esquerdes en els massissos calcaris en direcció perpendicular al seu eix.

Si la majoria del terme està formada per sediments de l'Eocè i del Keuper, les serralades de Rocamur i Puigfred són formades pels únics afloraments del Muschelkalk que, seguint l'anticlinal cap a Sant Joan de Mediona, forma una massa dolomítica paral·lela a l'anticlinal triàsic Pontons-Mediona, separats per un sinclinal reomplert per sediments del Keuper.

La forta erosió regressiva que sofreixen els nivells triàsics propers al pla del Penedès mostra amb tota claretat els tres nivells característics del Muschelkalk en les valls que obren els corrents d'aigua, afavorits per l'alt desnivell que han de recórrer fins al pla.

En contra, a La Llacuna, el Muschelkalk superior (M3) s'ha mantingut més sencer, apareixent petites taques del pis mitjà (M2) en algunes petites valls com la de can Marquet.

Si agafem com a referència els jaciments típics de Mas Fonoll (Pontons) i la Cuitora (La Llacuna), podem veure sota el Keuper com se segueixen, de dalt a baix, uns nivells estratigràfics que són bàsics per enten-

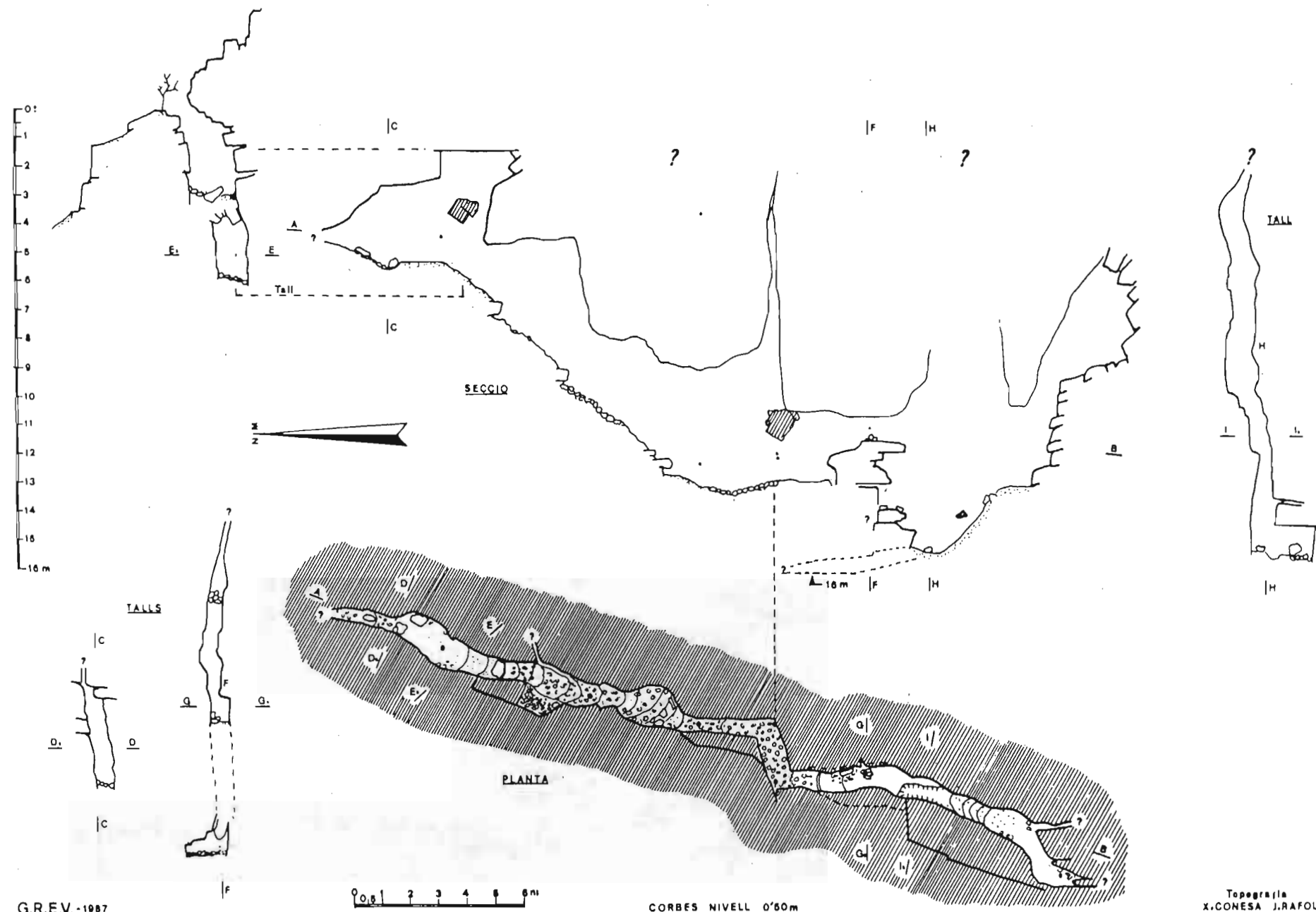

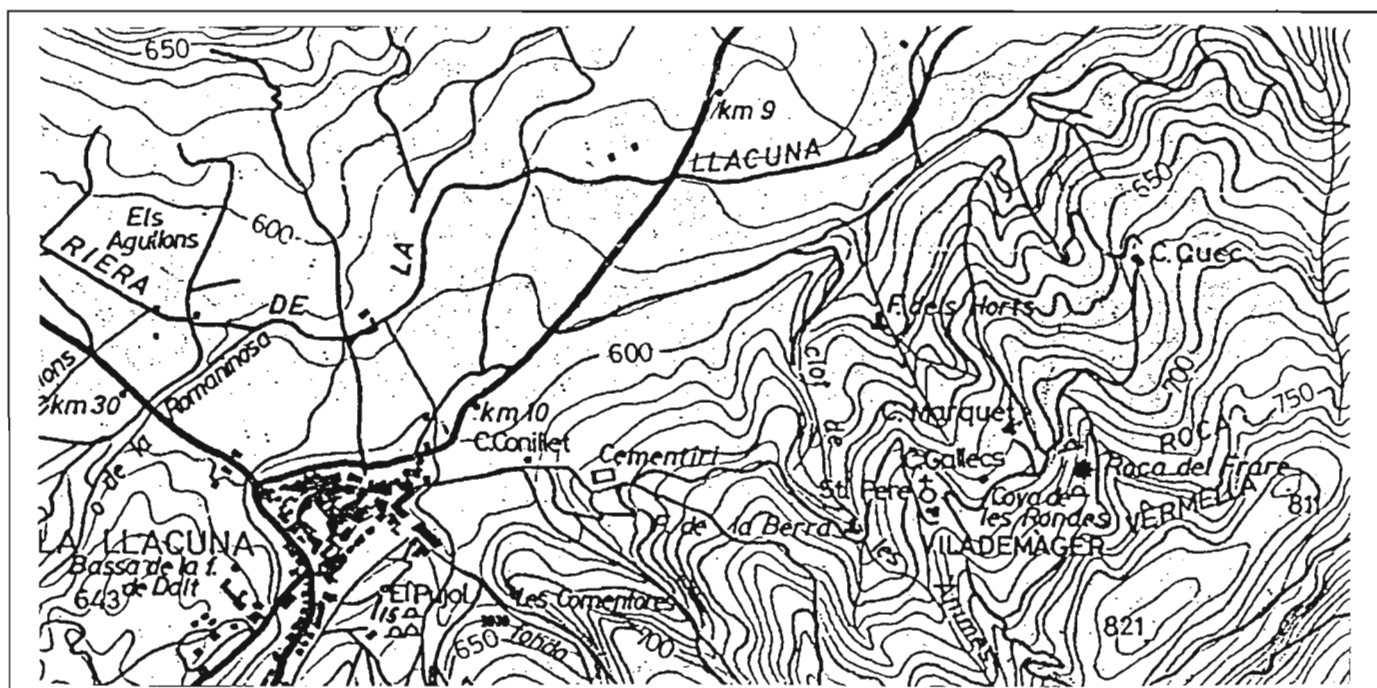
Boca d'entrada de la Cova-Avenc de les Garces, núm. 5.
Foto: J. Ràfols.

COVA-AVENC DE LES GARCES

LA LLACUNA

Nº 5

dre l'evolució del Muschelkalk superior de la nostra àrea en estudi.

Encara que són bastant difícils de diferenciar mitjançant l'observació directa, ja que són afectats per una forta dolomitització que esborra moltes vegades els planells d'estratificació, es poden diferenciar els següents pisos: 8 m de calcària gris argilosa, 25 m de calcària blanca argilosa i desfeta, 10 m de calcària grisa dura i densa, 12 m de dolomia bretxosa ben estratificada, 5 m de dolomia negra massiva i cavernosa, i d'altres nivells més prims que van passant a argiles grises i vermelles semblants a les del M2.

La cova-avenc de les Garcès s'obre en el Muschelkalk superior, al mig d'un nivell de calcàries grises, dures i denses que se situen en el centre sedimentari de la seqüència típica estratigràfica; els seus 16 m coneguts de fondària travessen els nivells de dolomies bretxoses i els de dolomies negres i deixen a l'exterior els nivells superiors de calcàries blanques que es poden reconèixer a la Roca

del Frare i als nivells alts de l'escarpat que s'enlaire majestuosament al seu darrere fins a la cota dels 820 m.

D'aquesta cinglera sembla que procedeix el bloc sedimentari on es troben la cova de les Garcès, la Roca del Frare i la cova de les Rondes. Forma una alineació paral·lela que es deuria desencallar per un moviment de falla, o simplement gravimètric i deixa tot un bloc unificat que s'ha anat fracturant i en què encara s'observa un basculament intermitent.

Totes les aigües procedents de la infiltració d'aquestes fracturacions i d'altres esquerdes de la zona sembla que són recollides en els nivells argilosos del M2 i que alimenten diverses fonts de la rodalia com les de Can Marquet, Font dels Horts i Font de la Berra.

Situació

Pensem que la cova-avenc de les Garcès i l'avenc del Llumí són la mateixa cavitat per les seves característiques, però ens manca més informació, ja que no hem pogut obtenir amb

més exactitud cap mena de ressenya sobre el darrer. Per arribar-hi cal agafar el camí que porta de La Llacuna al càmping de Can Marquet. A uns 300 m abans d'arribar-hi, se segueix un camí a la dreta que puja bastant i que passa pel costat de la masia de Cal Gallec. Seguint el mateix camí, s'arriba a un camp anomenat "Camp del Deu"; des d'aquest punt cal dirigir-se a la cinglera que queda per sobre del camp, anomenat "les Roques Vermelles". També es veu, separada de la paret, la "Roca del Frare". Pujant pel pedriscall, la cavitat queda a uns 20 m abans d'arribar a la Roca del Frare i cal anar uns 50 m en direcció S.E.

Espeleogènesi

L'entrada de l'avenc té una amplada d'un metre, però queda bastant amagada per la vegetació i l'escalonament dels estrats que baixen de la Roca del Frare.

La cavitat és una esquerda situada a un lateral de la falla. A l'interior les parets es conserven bastant sòlides i sense cap concreció important a causa del sistema tectònic del terreny. La

boca és un pou d'uns 6 m amb un replà als 3 m format per uns petits blocs caiguts. La llargada de la cova-avenc és d'uns 28 m i l'alçada des del punt de més fondària és entre els 10 i els 12 m. L'amplada de l'esquerda oscil·la entre els 60 i 90 cm. La profunditat màxima accessible, actualment, és d'uns 16 m, però existeixen moltes possibilitats de continuació. La temperatura als 16 m de profunditat és de 8°C i la humitat de 84 per 100. Coordenades: X = 5° 14' 32" ; Y = 41° 28' 18" ; Z = 740 m.s.n.m. del Mapa ANCOSA-BRUFAGANYA de l'ATLES MUNTANYENC.

Vegetació

A la part exterior hi ha criptògames, com són els: lí-

quens grocs, algues i moltes que formen una coberta més o menys extensa sobre les parets rocoses, els arbres o la terra. Quant a les plantes superiors o fanerògames, hi hem trobat: "Ilex aquifolium", boix grèvol; "Juniperus phoenicea", savina; "Rosmarinus officinalis", romaní; "Thymus vulgaris", farigola; "Amelanchier", rosàcia; "Rubia peregrina", rubiàcia.

Zoologia

S'han vist rat-penats en presència de guano, dins la cova. Es van recollir les següents mostres zoològiques: un insecte apterigogen, quatre mosques, tres mosquits i una aranya, és a dir, tres classes d'insectes i un aràcnid.

L'aranya es classifica així: Tipus artròpodes. Subtipus quel·lcerats. Classe aràcnids. Ordre aranèids. Subordre aranomorfes. Família disdèrids. Cos blanc grisós de 7 mm de llargada, una línia marró ampla en la part del ventre, membres ambulatoris amb tricomes i segments marrons. La disposició dels ulls és la següent:

Les mosques són de color marró fosc, tenen uns 7 mm de llargada i es classifiquen així: Tipus artròpodes. Classe insectes. Subtipus antenats. Subclasse pterigògens o amb ales. Ordre dípters. Subordre braquícers. Família múscids. És molt abundant en les parets d'avencs i coves.

Els mosquits són de la classe insectes, de l'ordre dípters i subordre nematòcers. De 8 mm de llargada, color marró clar, amb bandes de color blanc. Força abundants en parets de coves i avencs.

El tercer tipus d'insectes recollits pertany a la subclasse dels apterigògens o insectes sense ales, per ser primitius o bé per adaptació al subsòl, llocs humits, en coves, sota les pedres i sota l'humus o "mantillo" dels boscos.

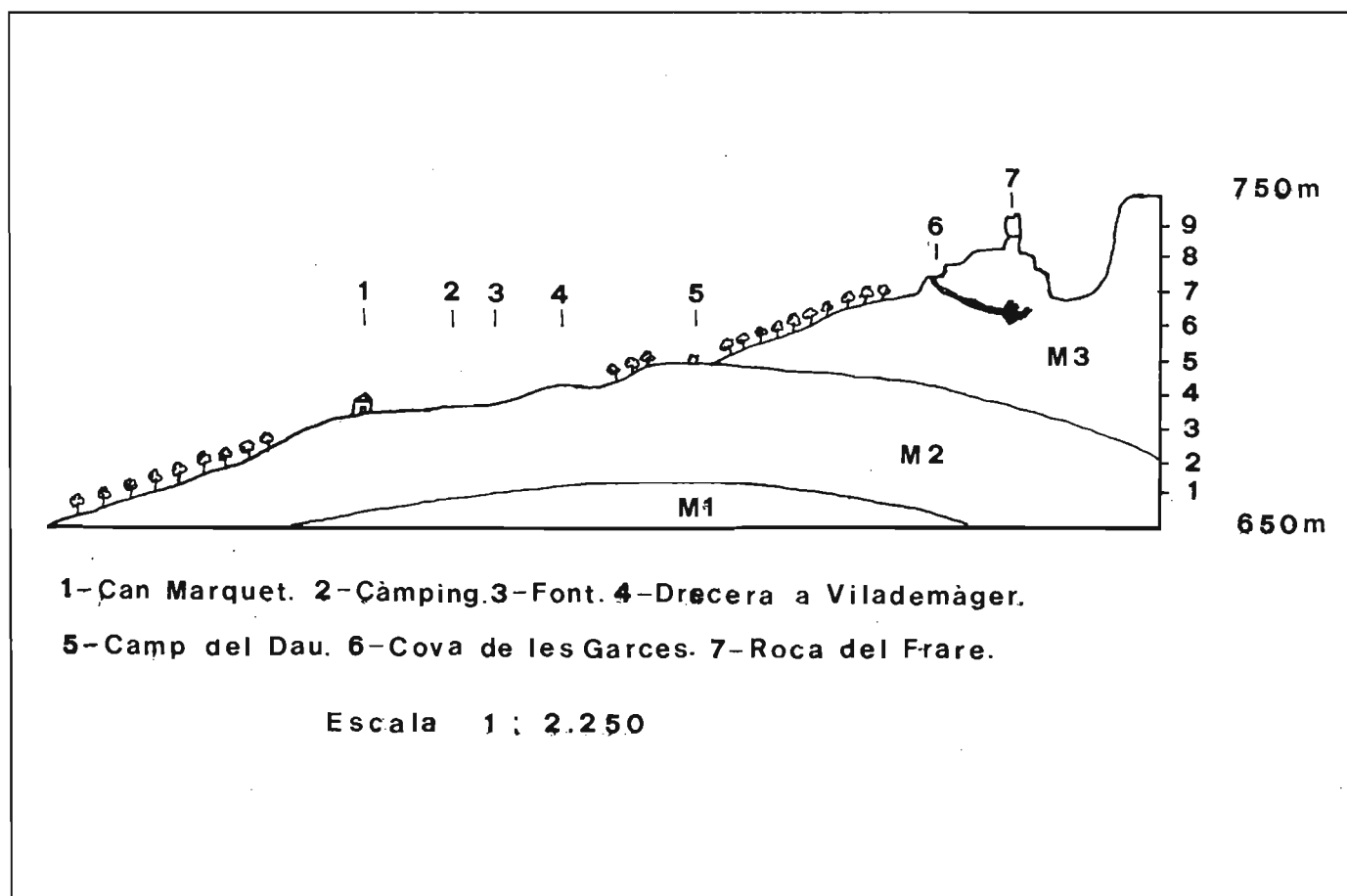
Pertany a l'ordre dels tisanurs, caracteritzats per: color gris plom, tres parelles de potes, un parell d'antenes, 1,3 cm de llargada o longitud, aparell mastegador, abdomen amb 11 segments i una furca amb dues projeccions finals de l'abdomen. Es semblant al Lepisma o insecte platejat que podem veure a les nostres cases.

Bibliografia

BADIELLA I NOGUERA, Eduard, Estudi geoespeleològic de les cavitats dels voltants del poble de La Llacuna, "Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa", Quarta època,

Cova-Avenc de les Garcès, num. 5. Foto: J. Ràfols.

març 1977, núm. 11. Recull de treballs espeleològics Sis/5.

POYO CREIXENTI, A., Cova de les Rondes (Serra d'Anco-sa), "Cordada", Año II, nº 20, 1956, Noviembre, Barcelona.

SNODGRASS, R.E., Principio de morfologia de los insectos.

VALLES-ROCA, D.; MARTIN-CLOSAS, C., Itinerari geològic en el Muschelkalk de Pontons.

"Miscel·lània Penedesenca", 1983, pags. 219-235.

VIRGILI, C., El Triásico de los Catalánides, "Bol. Inst. Geol. y Min. de Esp.", v. 69, 1-856. Madrid, 1958.

Topografia: X. Conesa, J. Ràfols, J. Ayza.

Fauna i Flora: Josep M. Jansà.

Fotografia: J. Ràfols.

Geologia: Lluís Mormeneo.

Localització i Espeleometria: Xavier Conesa.

Plànols i Dibuixos: J. Tejedor, Ll. Mormeneo, Josep M. Jansà.

Xavier Conesa, Josep M. Jansà, Lluís Mormeneo.

Crònica del "cotarro" talaienc

ACTIVITAT DIVERSA DE VACANCES

Durant els mesos de juliol i agost, hi ha hagut molta activitat de muntanya i de turisme. De les diverses colles de què tenim notícia, a part de la gentada participant al nostre Campament d'Estiu, sabem que en Julià i set socis més assistiren al Campament Nacional d'Alta Muntanya organitzat per la FEM a la vall de Belagua, prop d'Isaba. També per aquells mateixos topants i fins a Roncesvalles, un grupet d'acèrrims senderistes i portant el Jani com a "xerpa", han anat seguint el GR-11 navarrès. N'expliquen meravelles. Una altra colla encapçalada pel Josep Bertran va fer una sortida a Chamonix, ascendint dues vegades (dues!) al Mont Blanc. Per altra banda, mentre el nostre president Salvador Butí i la M. Carme visitaven els veïns de l'altra banda dels Pirineus a la recerca i captura de records càtars i monuments romànics, la Blanca Forgas es donava un tomb per la Capadòcia, a Turquia, perquè amb la calor d'aquí no en tenia prou... i al Jordi Martí el van haver d'aguantar quinze dies al Marroc consumint te amb menta en quantitat... D'altres, com el Toni i el Vicenç amb les corresponents famílies i amics van optar per les fresques i tranquil·les valls de la ribera de Cardós i el seu entusiasme ha quedat palès en una crònica en aquesta mateixa revista. Qui més qui menys, ja veieu, ha fet alguna escapadeta.

ELS DIVENDRES CULTURALS

Pel que fa a les activitats dels divendres al nostre local, en aquest darrer trimestre la cosa ha anat relaxant-se escandalosament a mesura que la calor augmentava i així tenim que només s'ha omplert el mes de juliol i amb prou feines. I és que no ens van gens els espais tancats quan la temperatura apreta. A veure si la Junta llegeix aquestes línies i es decideix a comprar un bon lot de ventiladors, o per què no? ens instal·la uns bons aparells d'aire condicionat...

Tot i el relaxament que confessàvem públicament, es van realitzar els actes anunciats a la circular. El primer del mes era el GET qui omplia el vespre oferint als afeccionats a l'espeleo unes diapositives de les seves activitats. El divendres següent, dia 12, en Xavier Garcia, escriptor i historiador vilanoví ens parlava dels 100 anys de les Bases de Manresa en un acte organitzat pels Amics de la Sardana, acte que fou seguit per un públic heterogeni i especialment interessat per les qüestions del nostre país. El divendres 19, en Joan Farràs ens delectava una vegada més amb un excel·lent vídeo muntat amb gran cura i professionalitat, que tractava de la darrera sortida del Cicle "Coneguem Catalunya" pels voltants del santuari del Montgrony i ruta literària del Comte Arnau. El darrer divendres de juliol l'omplia el nostre bonc amic Carles Raventós amb la projecció d'un vídeo que feia reviure moments entranyables com la sortida al Montclar feta a la memòria del Joan Virella, la visita a Montsegur, terra dels càtars, etc. A tots ells agraïm la

seva dedicació i espontània participació.

I aquests foren els darrers actes dels divendres culturals. A partir d'aquell ja fou el campí qui pugui i la desertització del local social i no han tomat a programar-se actes fins al mes d'octubre, com haureu vist per la circular.

Recordem una vegada més que els divendres són de tots i per a tot. Ens agradaria veure'ns ofegats per les propostes d'actes diversos de tots vosaltres: xerrades, exposicions, projeccions... i si no són vostres, d'alguna "celebritat" que coneixeu i que ben segur està desitjant que li ho proposeu. Esperem, doncs, una allau de propostes per als trimestres propers. I recordeu, a la Secció de Cultura hi ha molta feina a fer si es vol. Qui s'hi anima? El treballar és com el menjar, tot començant en vénen les ganes.

OBIT

Poc abans de portar el butlletí a la impremta, ens assabentem de la mort de Ciril·la Mínguez, mare de Josep Blanes, soci actiu, com sabeu, de la Talaia i company nostre en les tasques de confecció d'aquesta revista. Ciril·la Mínguez estava ja afectada per la malaltia que l'ha portada finalment a la mort, ocorreguda el dia 4 d'octubre, després d'uns dies d'agreujament a l'hospital dels Camils. Aprofitem aquestes pàgines per expressar tant al Pitu Blanes com a la Pilar Meléndez i a tota la família la nostra sentida condolença.

Crònica del "cotarro" talaïenc

MOUNTAIN WILDERNESS

El Josep Julià i la seva dona, l'Enriqueta Castanyer, van participar el passat juliol a la trobada del Mountain Wilderness, l'associació de voluntaris muntanyencs per mantenir neta l'alta muntanya de tot el món, que va tenir lloc enguany a la zona de Mulleres, prop de la boca sud del túnel de Viella.

Van ésser traslladats en helicòpter fins a la cota 2400, on, juntament amb altres excursionistes, recolliren una gran quantitat de deixalles que enlletgien la muntanya.

La propera acció de neteja tindrà lloc als Dolomites, prop de Trento (Itàlia).

ACTIVITAT SARDANISTA

Amb gran èxit se celebrà prop de l'ermita de Sant Cristòfol la ballada de sardanes amb motiu del patró dels automobilistes, amb notable afluència de públic.

Al mateix temps el dia 13 i al bell mig de la Rambla Principal, davant la Gran Penya, va tenir lloc la XI NIT DE LA SARDANA amb les cobles Principal del Llobregat i Ciutat de Cornellà, amb l'estrena d'una sardana d'en Janio Martí. La vetllada fou molt reeixida i omplí de gom a gom aquell sector de la Rambla.

SOPAR DE CLAUSURA DE CURS DE LA SECCIO DE SENDERS

El 12 de juliol, tota la colla de GR-istes van reunir-se per cloure la temporada amb un sopar al restaurant La Cucanya.

No cal dir que va celebrar-se amb força gresca i animació, amb discurs inclòs del President i lectura per diversos i improvisats "rapsodes" d'algunes de les poesies que constituïen els petits Jocs Florals del GR, i que foren molt aplaudits. El recull de poemes fou editat en un petit opuscle que està a la disposició de qui vulgui llegir-los.

EL TEMA DEL LOCAL SOCIAL

A resultes de les reunions amb els veïns de l'immoble, on es van encarregar diverses gestions a advocats i arquitectes per activar la reparació de tota la casa, va ésser enviat un requeriment per via notarial al Patronat de l'Hospital perquè procedís a la reparació immediata de les múltiples avaries que té l'estructura de l'edifici.

Abans de les vacances d'agost, els veïns van fer-nos saber que existia una oferta de venda de tot l'immoble per part de l'administrador que gestiona les finques de l'Hospital. Calia, però, saber directament del Patronat si l'oferta era en ferm. Com que el Patronat ha canviat la presidència, a causa del canvi de l'Alcaldia, havien de reunir-se i, entre moltes altres coses, tractar del tema del nostre local. No avancem xifres, ja que prèviament s'haurà de fer una divisió horitzontal de la finca i una completa valoració de les superfícies. Quan tinguem xifres concretes, la Junta estudiarà les possibles solucions financeres i es farà la proposta més adient, que s'haurà d'escollir en Assemblea de socis.

VISITA AL NOU ALCALDE

El nostre president Salvador Butí, en nom de tota la junta directiva, ha fet una visita al nou alcalde Josep González on va exposar-li les nostres activitats i les nostres aspiracions, centrades sobretot en tenir un local adient a les nostres necessitats. L'alcaldia encara no pot pronunciar-se, abans s'ha de reunir amb el Patronat de l'Hospital i encara no coneix els informes que poden oferir-li els serveis tècnics de l'Ajuntament. Tanmateix va dir que enguany no es podia afrontar cap projecte que ens proporcionés un espai, puix el pressupost de l'ajuntament ja tenia totes les partides contretes.

Aquesta tardor es tindrà una altra entrevista per tomar a parlar del tema.

OFRENA FLORAL DE L'ONZE DE SETEMBRE

Com cada any i junt amb d'altres entitats ciutadanes i polítiques, la Talaia va fer l'ofrena floral al monument a Francesc Macià al final de la Rambla Principal en un acte multitudinari de celebració de la Diada.

També els Amics de la Sardana van retre el seu homenatge floral conjuntament amb la Talaia.

EL COLOR DEL CEL

Què hi feia un fotògraf a la Lluna ?

Recordeu aquelles fotografies de quan els primers homes trepitjaren la Lluna? En elles hi havia quelcom d'espectacular i inquietant alhora, un detall que ens indicava clarament que aquell no era el nostre món. I no em refereixo a l'extrafollària vestimenta dels astronautes, no; ni tampoc a l'estranya naturalesa de les roques del sòl. M'estic referint al marc, a l'entorn de la figura fotografiada: era negra, absolutament negra i la figura es retallava d'una manera perfectament nítida i esfereïdora en aquesta negror. Aquest detall ens deia explícitament i gràfica, mai millor dit, que el personatge fotografiat es trobava en un món sense atmosfera, que al seu voltant només hi havia el buit! La Lluna, tots ho sabem, és un lloc inhòspit, però no ho és perquè tingui una atmosfera de gasos letals per als humans, ho és perquè no en té cap en absolut.

De totes maneres no és de l'absència d'atmosfera al nostre satèl·lit de què voldria parlar-vos avui, aquest potser serà el tema d'un altre escrit. Avui us parlaré del perquè nosaltres, a la Terra, no veiem el cel negre sinó de color i del perquè aquest color normalment és el blau, tot i que de vegades es torni rogenç.

Sense saber res de Física, a partir únicament del text anterior, podríem formular la següent hipòtesi: "Hi ha una estreta relació entre l'existència o no d'atmosfera i el color del cel". Està clar que

aquesta hipòtesi té, ara per ara, un fonament molt feble car es basa només en dos fets: 1) A la Lluna, on no hi ha atmosfera, el cel es veu negre. 2) A la Terra, on sí hi ha atmosfera, el cel es veu de color, en concret de color blau.

És quan dormo que hi veig clar

Per tal de justificar amb més solidesa la hipòtesi anterior s'hauran d'analitzar amb una mica de detall algunes qüestions. En primer lloc ens podem plantejar què volem dir quan afirmem que *veiem*. Sense entrar en la descripció del procés biològic de la visió, que s'escapa de l'objectiu d'aquest escrit, podem dir que nosaltres *veiem* quan la llum que incideix en el nostre ull excita els teixits de la retina. Així doncs, per veure-hi és imprescindible tenir els ulls oberts i que hi arribi llum.

I què hi diu el bruixot ?

D'acord amb això que acabem de dir, és del tot coherent que les preguntes que ens formulem a continuació siguin del tipus: Què és la llum? Quina és la seva naturalesa? Si les plantejem a un físic, la seva resposta seria més o menys: "*La llum, en concret la llum visible, és radiació electromagnètica de longitud d'ona compresa entre els 380 nm i 760 nm*".

D'entrada, la tirallonga sembla un galimaties incomprendible, però si l'analitzem a poc a poc potser en treurem l'entrellat. Se'ns diu que la llum és *radiació electromagnètica*; així doncs, té la mateixa naturalesa que les ones de

radio, les ones de TV o bé els raigs X. Però sembla evident que tot i tenir la mateixa naturalesa no són iguals; està clar que no *veiem* les ones de radio, ni les de TV ni els raigs X. *Quina és aquesta diferència?*

D'ones, no només n'hi ha al mar

Per a poder contestar de manera satisfactòria a aquesta pregunta cal dir quatre paraules sobre les *ones*. Tothom s'ha entretingut alguna vegada contemplant l'espectacular cadència de les onades dins del mar. La superfície de les aigües oscil·la, pujant i baixant, i tot i que les aigües no es desplacen, el moviment oscil·latori sí que ho fa; el resultat és una ona que avança.

Una ona es caracteritza especificant la seva velocitat de desplaçament, la seva amplitud i uns paràmetres que s'anomenen longitud d'ona i freqüència. En el cas de les ones del mar, l'amplitud és, senzillament, la màxima alçada de l'ona, referida a la posició d'equilibri, és a dir, referida a la superfície plana que tindria el mar en calma.

La longitud d'ona és la distància entre les crestes de dues ones successives. La freqüència, és el nombre de vegades que, en un punt qualsevol i per unitat de temps, l'ona arriba a la seva alçada màxima. Per aclarir aquests conceptes vegeu la figura 1.

La freqüència i la longitud d'ona són dues variables que estan

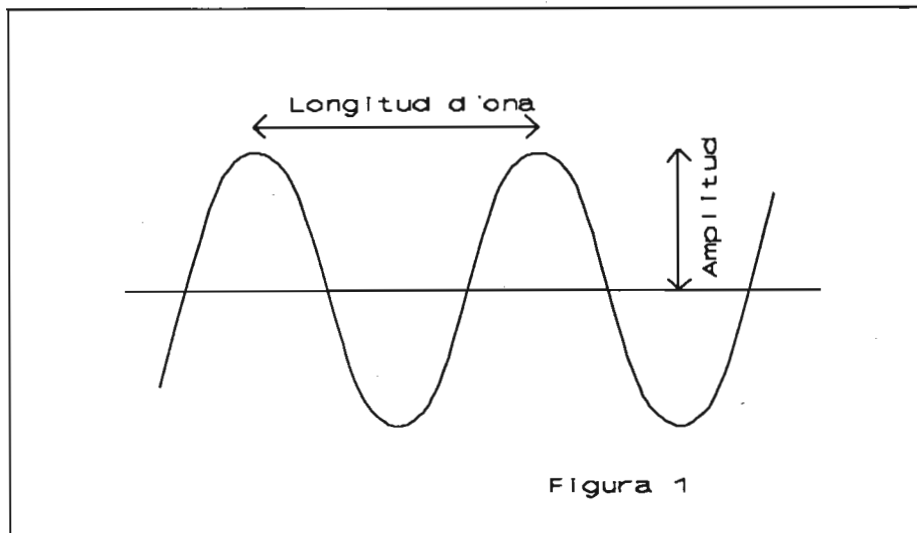

Figura 1

relacionades: quan una d'elles augmenta de valor l'altra disminueix i a l'inrevés. Quan existeix una relació d'aquest tipus, els matemàtics diuen que són variables *inversament proporcionals*. La raó d'aquest comportament és ben simple: quan més separats estiguin els màxims, es a dir quan més gran sigui la longitud d'ona, més estona haurà de transcórrer perquè en un punt donat es repeteixi un màxim d'amplitud i per tant la freqüència serà menor.

Fixada la naturalesa de l'ona, la seva velocitat depèn del medi en què es propaga. En una bassa d'oli, les ones es propagarien amb una velocitat diferent de com ho fan en una d'aigua.

Tot i que les ones superficials en líquids potser són les més conegudes no són pas les úniques. Tothom ha sentit parlar de les ones de so; en aquest cas el què es propaga no és l'oscil·lació d'una superfície sinó la compressió i descompressió del medi.

I també hi ha les ones electromagnètiques que potser són les més enigmàtiques. En elles la magnitud que varia ja no és l'alçada d'una superfície o bé la pressió de l'aire, magnituds més o menys aprehensibles d'una manera intuïtiva. Ara el què oscil·la són camps elèctrics i magnètics que tot i ser magnituds tan reals com

les anteriors, en general no es poden *sentir* directament i és per això que ens resulten estranyes⁽¹⁾.

Qui empaita un raig de llum ?

Les ones electromagnètiques es desplacen seguint una trajectòria rectilínia i tenen una velocitat de propagació molt més gran que les ones superficials en un líquid o les ones sonores. A més a més, a diferència d'aquestes que necessiten d'un medi material per a poder propagar-se, les ones electromagnètiques poden fer-ho sense cap suport, en el buit.

La seva velocitat de propagació en el buit és, aproximadament, de 300.000 km/s (viatjant a aquesta velocitat, en un segon es podrien donar uns vuit tombos a la Terra!). Segons la Teoria de la Relativitat d'Einstein, aquesta és la velocitat límit que es pot aconseguir.

Per altra banda, tot i que es propaguen a la mateixa velocitat, no totes les ones electromagnètiques tenen la mateixa longitud d'ona. N'hi ha que són molt llargues; per exemple les que corresponen a les ones de ràdio poden tenir longituds d'ona que van des d'un metre fins a més d'un quilòmetre. Les ones dels canals nor-

(1) Això no és del tot cert perquè l'ull sí que és capaç de detectar algunes d'aquestes oscil·lacions i la pell també.

mals de TV estan compreses entre uns 1.5 m i 5.5 m, i les d'UHF, entre 30 cm i 80 cm.

Passejant per l'Arc de Sant Martí

L'ull humà només és sensible a ones electromagnètiques de longitud d'ona compresa entre 380 nm i 760 nm (1 nm = 1 nanometre = 1 mil·lionèsima part del metre). Aquest interval correspon a l'anomenat espectre visible.

Segons la seva longitud d'ona, les ones electromagnètiques de l'espectre visible corresponen a colors diferents: el *violeta* està a l'extrem de les longituds d'ona curtes (380-450 nm) i el *vermell*, a l'extrem de les longituds d'ona llargues (700-760 nm). Entre aquestes longituds tenim, en l'ordre de l'espectre, és a dir, en l'ordre en què apareixen a l'arc de Sant Martí, els diversos colors: *blau* (450-500 nm), *verd* (500-550 nm), *groc* (550-600 nm), *taronja* (600-700 nm).

Quan es barregen tots els colors alhora, és a dir, quan la llum és una mescla de totes les longituds d'ona compreses entre els 380 nm i 760 nm, el resultat és la llum blanca.

En els extrems de la zona de longituds visibles hi ha les ones *infraroges*, de longitud d'ona més gran que 760 nm, i les *ultraviolades*, de longitud menor que 380 nm. Més enllà de les ones ultraviolades, amb longituds encara més curtes, hi ha els raigs X i els raigs Gamma.

De tota aquesta explicació sobre les ones convé recordar que *el color de la llum depèn de la seva longitud d'ona*, i que el blau i el violeta corresponen a longituds d'ona més curtes que no pas el taronja o el vermell.

Tots els colors del verd

Passem ara a comentar el perquè veiem els objectes de 29

colors diferents; com és que les fulles dels arbres són verdes o bé la Rambla de Vilanova és negra?

En principi, la llum natural que ens il·lumina, és a dir la llum procedent del Sol és llum blanca. Aquesta llum incideix sobre els objectes i part d'ella es reflecteix i part es absorbeix; ara bé, aquesta reflexió i absorció és selectiva, depèn de la longitud d'ona de la radiació incident.

Així, la neu es *veu blanca* perquè reflecteix totes les longituds d'ona per igual, sense absorbir gairebé res de radiació. En canvi, a l'altre extrem tindríem la Rambla de Vilanova; es *veu negra* perquè absorbeix quasi totes les radiacions sense reflectir-ne pràcticament cap⁽²⁾.

Entre aquests dos casos extrems hi ha totes les possibilitats i això origina la immensa varietat de combinacions i tonalitats que

Al cel, àngels i molècules

Però, quan mirem el cel què veiem? Allí no hi ha ni arbres, ni rajoles; què hi veiem, doncs? Abans de respondre hem d'explicar que l'aire atmosfèric està format per unes entitats elementals molt petites denominades *molècules*. Aquestes molècules tenen unes dimensions molt més petites que la longitud d'ona de la radiació electromagnètica corresponent a l'espectre visible.

Quan un raig de llum de determinat color incideix sobre una molècula d'aire, part d'ell es dispersa⁽³⁾ i part segueix el seu camí rectilini. La relació entre la proporció dispersada i la que no ho és depèn de la longitud d'ona de la llum. Es pot demostrar, cosa que no farem pas ací, que *la proporció dispersada augmenta en disminuir la longitud d'ona de la llum*. Això significa que les molècules d'aire dispersaran més llum

directament del Sol o bé reflectida pel sòl o algun objecte, però no del cel, aquest es veuria negre com passa a la Lluna.

El mantell és blau però el cap vermell

A més a més, si mirem la figura 2 podrem veure que a l'observador A que està mirant el cel i *veu* la llum dispersada, li arriba *més llum blava que no pas vermella*. Això significa que *veurà el cel de color blau*.

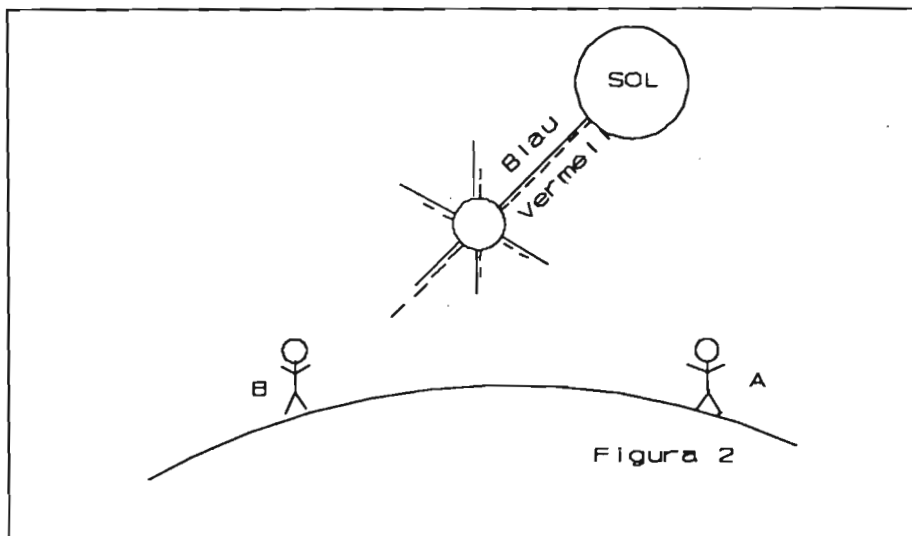
En canvi, l'observador B està mirant directament al Sol; a ell li arriba, majoritàriament, la llum que ha seguit la trajectòria rectil·lina, sense dispersar-se. Aquesta llum estarà empobrida en els colors corresponents a les longituds d'ona petites, que han estat dispersades, i per tant, en ella *dominaran els grocs i els vermells*.

A més a més, aquest efecte s'incrementarà quan el Sol es trobi prop de l'horitzó, pel matí o bé per la tarda, perquè aleshores el recorregut que ha de fer la llum a través de l'atmosfera és més gran.

En resum i a tall de conclusió: Hem vist que la hipòtesi que havíem fet és del tot certa, sense atmosfera veuríem el cel negre i gràcies a ella el veiem blau. Per altra banda hem explicat el color groc del Sol i fins i tot la seva tendència a envermellar per la matinada o el capvespre.

I si plou, què passa ?

Les argumentacions anteriors s'han fet considerant que a l'atmosfera només hi ha aire però, a l'atmosfera també hi ha partícules de pols, gotes d'aigua, núvols, algun ocellot i molta contaminació, elements tots ells que també participen en els joc dels colors. D'això, però, en parlarem un altre dia.

es troben a la naturalesa. Per exemple, la fulla d'un arbre es *veu verda* perquè reflecteix majoritàriament el color verd i en canvi absorbeix tots els altres. Però a mesura que va envellint, la seva composició canvia i per això el seu color també, passant del verd al groc

blava que no pas la vermella. La figura 2 intenta il·lustrar aquest efecte.

Així doncs, quan mirem el cel *veiem* la llum dispersada per les molècules d'aire. Si no hi hagués atmosfera no hi hauria llum dispersada i per tant, als nostres ulls només arribaria la llum procedent

(2) Un cos negre, en sentit estricte, seria aquell que absorbeix totes les radiacions.

(3) La molècula actua com a *centre dispersor*, la qual cosa significa que emet llum del mateix color en totes direccions.

CAMPANYA INTERNACIONAL PER A LA PROTECCIO DELS HERBEIS SUBMARINS

El passat dia 17 de juny quedàvem astorats en veure al port de Barcelona un veler excepcional, l'Amerigo Vespucci, missatger incansable que ens cridava l'atenció per protegir una de les plantes més amenaça-

des que contribueix a garantir l'oxigenació de l'aigua del mar, així com a donar suport i habitatge a diferents espècies i a defensar les platges de l'erosió. Aquesta espècie endèmica del Mediterrani és la **Posidonia**

oceanica, coneguda vulgarment a les nostres costes amb el nom de "gallot".

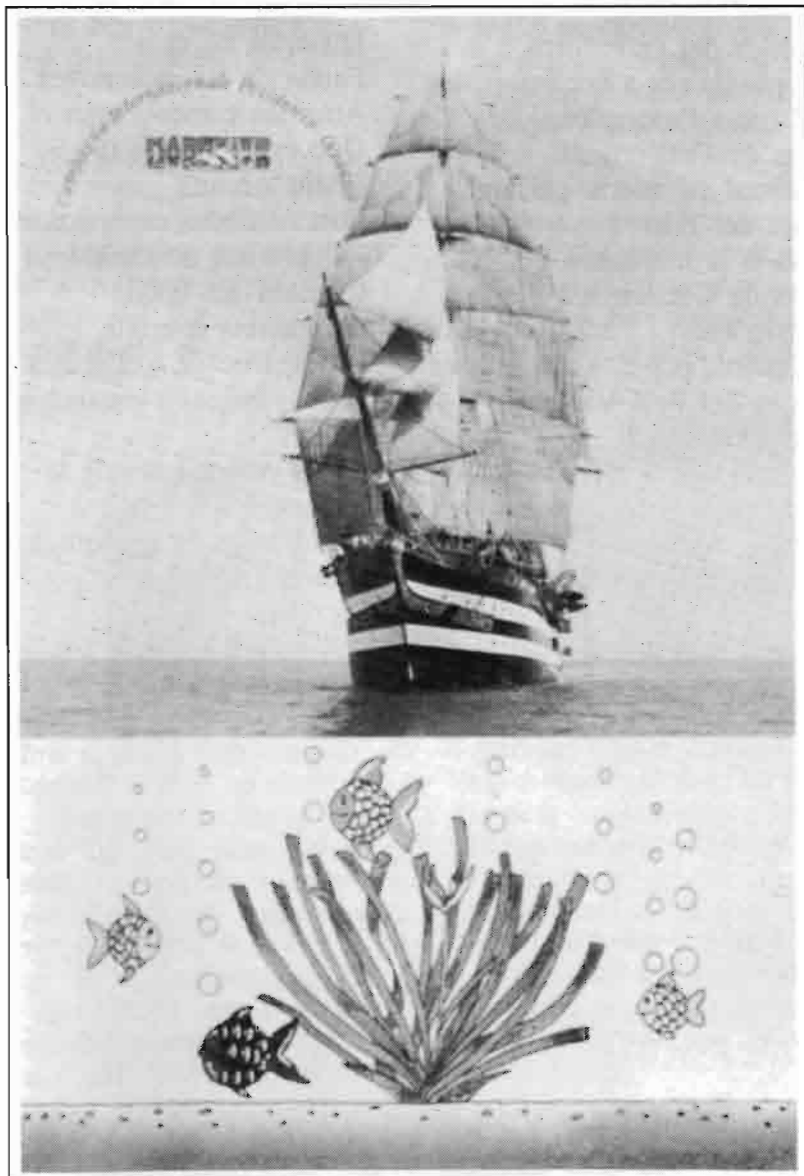
Vàrem tenir l'oportunitat d'assistir a la taula rodona a bord de la nau Amerigo Vespucci, que sota el tema "La deforestació del Mediterrani; realitats i perspectives", tractaren representants de les Administracions i científics experts en gestió ambiental.

La **Posidonia oceanica** sol viure des de la superfície fins a 30-40 m de profunditat. Es formada per unes tiges arrossegadisses o rectes enfonsades al substrat, acabades per grups de fulles que s'anomenen feixos. Cada feix té de 4 a 8 fulles, d'aproximadament 1 cm d'amplada i de 20-30 cm de llargada.

A diferència de les algues, que són vegetals sense flors i sense arrels, les posidònies són plantes amb flor.

A finals d'estiu, entre els mesos d'agost i setembre o a començaments de tardor, aquestes plantes floreixen. Els seus fruits, anomenats "olives de mar" per la seva forma i dimensió, surten per l'aigua i la llavor cau al fons; i si les condicions li ho permeten germina. Aquests fruits solen trobar-se a la platja a finals d'hivern o a començaments de primavera.

També són degudes a les posidònies les anomenades "pilotes de mar", que són acumulaci-

ons de fibres, rizomes que pel moviment de les ones agafen aquesta forma tan característica. A causa de la contaminació que pateix el Mediterrani, aquesta espècie va desapareixent.

A prop de la nostra costa hi ha una zona coneguda amb el nom de "El Brut", zona on aquesta planta era abundant.

Actualment, i per les condicions que acabem d'esmentar, va disminuint i per tant l'aigua és més tèrbola i en conseqüència disminueixen els animals i algues d'aquesta zona.

Hem d'agrair, doncs, a l'associació MAREVIVO que, en col·laboració amb la Marina italiana i la CEE, va endegar la

campanya per la *Posidonia oceanica*-creuer ecològic en la Mediterrània. Les naus Amerigo Vespucci, cap a l'oest i Palinuro, cap a l'est, sortiren des de Roma a començaments d'abril per cridar-nos l'atenció en la salvaguarda d'aquesta planta en el Mediterrani.

M. Carme Barceló i Martí

Secció de Cultura

LA BIBLIOTECA DE LA TALAIA

Col·lecció de "Llibres de motxilla"

De la col·lecció "Llibres de motxilla" de Publicacions de l'Abadia de Montserrat, la biblioteca de l'Entitat en disposa d'una trentena de títols. Són llibres de petit format (110 x 180) amb un centenar de pàgines escrites per als excursionistes i per excursionistes.

Aquests llibres tracten de donar una informació general sobre un tema concret lligat al món excursionista. Oferim la llista de títols, tot recordant que són a la biblioteca de la Talaia i a disposició de tots els associats.

El massís del Pedraforca
Arqueologia per a excursionistes
Del Bruc a l'extraplom
Indrets de Catalunya/1
Els arbres del nostre paisatge
La vall del Bac
Qui va a la muntanya
Indrets de Catalunya/2
Excursionisme i franquisme
Art romànic per a excursionistes
Paratges del País Valencià
Al vent dels 4000...
Vegetació de Montserrat
L'esquí dels grans espais
Geologia pas a pas
De l'Alt Camp al Priorat

Històries de camí
Fauna de les muntanyes
Amb les cames i amb el cor
Què és l'escalada
El riu Anoia
Dates i dades excursionistes
Rapinyaires de Catalunya
Catalans als 8000..
Els camins irresolts
El romànic de Collserola
Ensonyaments i escalades en solitari
Grans personatges de la muntanya
Que bonica és la muntanya
Homes i refugis

FE D'ERRATES

En el darrer butlletí, entre els ordinadors, la redacció i els follets de l'impremta se'ns van colar un munt d'errades a diverses pàgines, de les quals segurament ja us vàreu adonar i que ara us esmentarem:

El peu de foto superior de la pàgina 5 hauria de dir "els cabussets estan nedant a La Massana" i no "a La Massana", mentre que a la pàgina 31 volíem dir "el flamant Conseller del Medi Ambient Sr. Albert Vilal

ta" i no "el Consell...", i "patrimoni natural" i no "cultural". També el peu de foto de la mateixa pàgina diu "... amb el Castellet al fons", mentre que el nom correcte seria "el Castellot". A la pàgina 47 la foto inferior no correspon al que diu al peu, sinó que està canviada per la foto de la part superior de la pàgina 49, que hauria d'anar al seu lloc.

Al capítol de Notícies i Comentaris, dèiem que l'abocador del Garraf acolliria la brossa fins el 1944, doncs és clar que

volíem dir 1994. Les notícies "El carrer de l'Aigua ja arriba a la Masia en Seró" i "Desapareixen marges centenaris" han resultat amb paràgrafs sencers creuats d'un lloc a l'altre. I segurament -tot i que la Redacció fila molt prim en la correcció ortogràfica- se'ns haurà escapat alguna qüestió més que no hem sabut veure. Esperem la vostra comprensió per aquests petits desgavells.

EL "HOBBY" D'AQUEST ESTIU

De turisme pel Ripollès

El "hobby" d'aquest estiu no serà precisament del tot original, però crec que li escau prou a la nostra revista, aquesta excursió que vàrem fer.

Amb quatre dies vàrem recórrer alguns cims, els pobles i les esglésies romàniques que hi ha escampats des d'Ull de Ter fins Beget, per valls i muntanyes del Ripollès i la Garrotxa.

Aquesta sortida fou preparada amb cura. El diari AVUI, cada divendres, porta la descripció d'una possible excursió a fer i aquesta va acompanyada d'una fotografia del lloc, que moltes vegades és una església romànica

ca i d'altres pot ésser un castell.

D'aquest sector del Ripollès en tenia una bona col·lecció i ens les vàrem endur amb nosaltres.

La "base" d'aquesta excursió es va situar a **Vilallonga de Ter**, a 1067 m alt. Aquest és un poble en expansió amb alguns hostals i restaurants, ja que es troba en el camí de les pistes d'esquí VALLTER 2000.

Seguint, doncs, la pista del romànic, vàrem visitar tots els pobles. Cal tenir present que, en aquests sectors de muntanya, els pobles no han crescut massa o gens en molts anys i per tant no

s'han vist en la necessitat d'ampliar les seves esglésies.

La Roca del Palencà és un nucli escalonat situat a redós d'una roca que l'amaga totalment de ser vist des de la carretera, que passa a 200 metres. La seva capella, dedicada a la Verge de la Pietat, és la més petita que hem vist, d'uns 15 m quadrats i en un lateral la roca es posa dins l'església fent de pedestal a una imatge.

D'aquestes joies del romànic, s'ha de destacar el conjunt de l'obra, a més dels seus interiors ben restaurats, rics en retaules i talles, com les de Beget; també les portalades són una peça de museu, amb els ferros forjats, veritables treballs d'artesans, i els campanars d'espadanya situats sobre l'església a la façana.

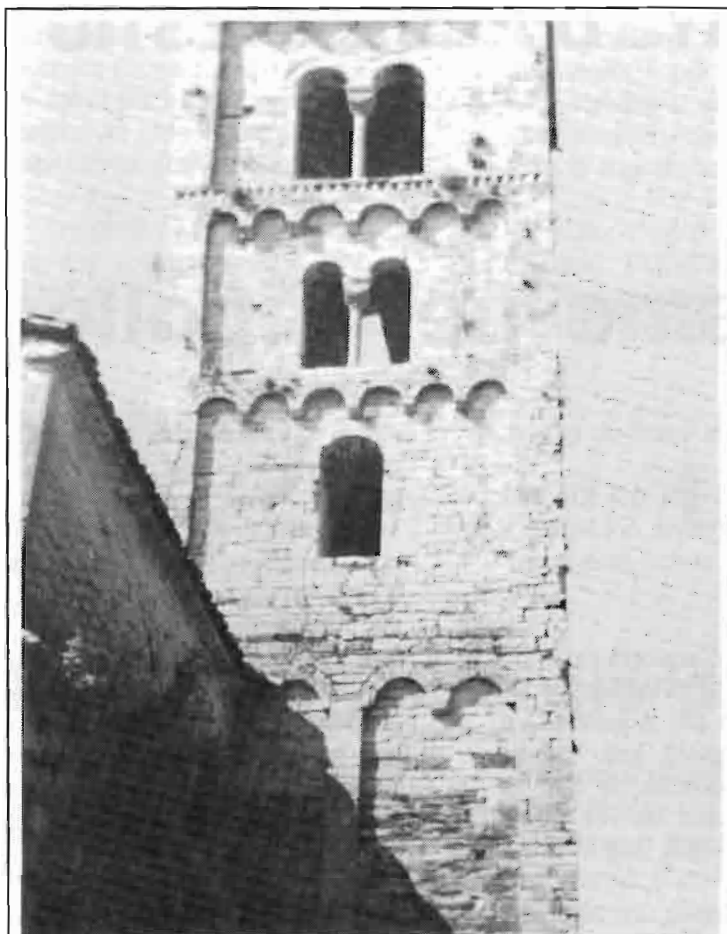
Rocabruna, petit nucli situat al vessant sud del Montfalgars i a la carretera de pas a Beget, església romànica dedicada a Sant Feliu.

Beget, isolat al fons de la vall i travessat pel riu del mateix nom. Val la pena arribar-se al poble, és quasi com de pessebre, i l'església ja es porta la fama. Fent tertúlia al poble, ens vàrem assabentar de com van aconseguir de salvar d'ésser cremats, els retaules i altres joies el juliol del 1936.

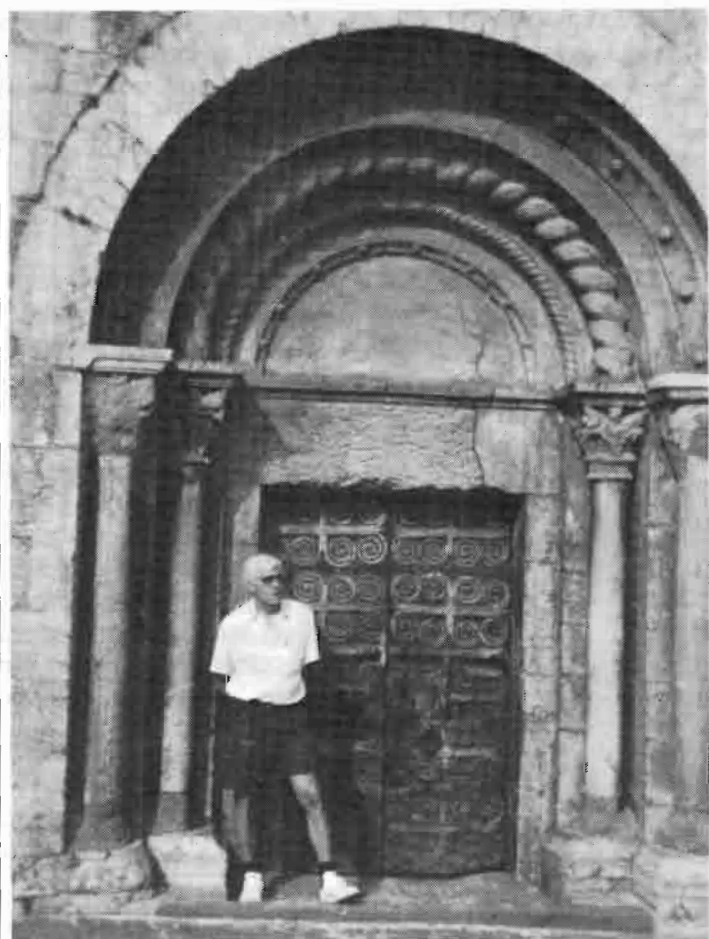
Els habitants de Beget, en començar la guerra civil, es van assabentar que hi anaven d'un altre poble per cremar l'església. Ells, aleshores, cremen els bancs

Església romànica de Beget. Foto: Arxiu.

Campanar romànic a l'església de Molló. Foto: Joan Sivill.

Portal romànic de Llanars. Foto: Joan Sivill.

i alguna altra cosa al davant de l'església. Així que els altres arriben, els ensenyen la pila cremada i els forasters dubten, no s'ho acaben de creure i volen entrar-hi de totes maneres. Al final els van capgirar perquè des de diferents punts estratègics els rodejaven i amenaçaven de disparar-los. Així ha arribat fins als nostres dies.

El poble de Camprodon, de fama turística, té també, a més de l'antic monestir de Sant Pere, el pont romànic sobre el riu Ter, que és un dels pocs que queden al nostre país.

Tenim també el

projecte de fer un cim important de la comarca, i així va ser. El Costabona, de 2464 m, va ser l'elegit. La pista forestal que va de Setcases a Espinavell ens va apropar al punt més alt per on circula i en arribar al coll Verd, a 1928, hi aparquem. Queden ara més de 500 metres de desnivell, pujant.

Som al punt del migdia. El sol campa a l'ample, encara que un xic d'aire l'esmoreeix. Començo l'ascensió en solitari, aquí no hi ha pas perill de perdre's. La idea és de fer l'excursió al més ràpidament possible. Per la muntanya algun ramat de vaques pasturant. Ja amunt enllaço amb un senderol fins arribar a les primeres roques que ja no deixo en tota la carena fins al cim.

El dia és completament clar i el cel d'un blau que no enganya, cap floc de núvol per enlloc. La vista no té frontera, cap al nord, les muntanyes de la Catalunya francesa, cap al sud, les valls dels rius Ter i Ritort i molts dels pobles del Ripollès.

Com jo, a dalt hi ha altres excursionistes i d'altres que encara pugen. La meua estada al cim és breu i en baixar penso que és un cim més que m'apunto tot i estar per sota de la meua màxima que fou la Pica d'Estats.

El paisatge d'aquestes comarques és fabulós, els boscos són força verds i ajuden a fer que la temperatura, tot i ser força calurosa a ple sol, sigui un relax en comparació amb les xafogors de Vilanova.

Ha estat una sortida força rica en cultura, esport i també en gastronomia, ja que a l'hostal tenen un tracte força agradable, molt casolà i menjar abundant.

Joan Lluís Sivill i Vergès

UNA GRIMPADA AL MAMPODRE

Tenint com a base el Campament Social d'Estiu que havíem muntant a Maraña, calia complir almenys amb alguna ascensió per aquella zona. Tot i que no teníem grans cims a l'abast com al Pirineu, sí que disposàvem d'alguns que modestament sobrepassaven els 2100 metres, això sí, pràcticament damunt del Campament, és a dir, amb un desnivell d'uns 900 metres, ja que teníem les rulots situades a 1253 m alt. No havíem tingut ni temps d'entretar-nos, només ens havíem enfilat

dalt de la **Peña Hoguera**, una protuberància calissa de 1514 m tallada en cingle just sobre el campament, i alguna caminada ocasional per aquells rodals.

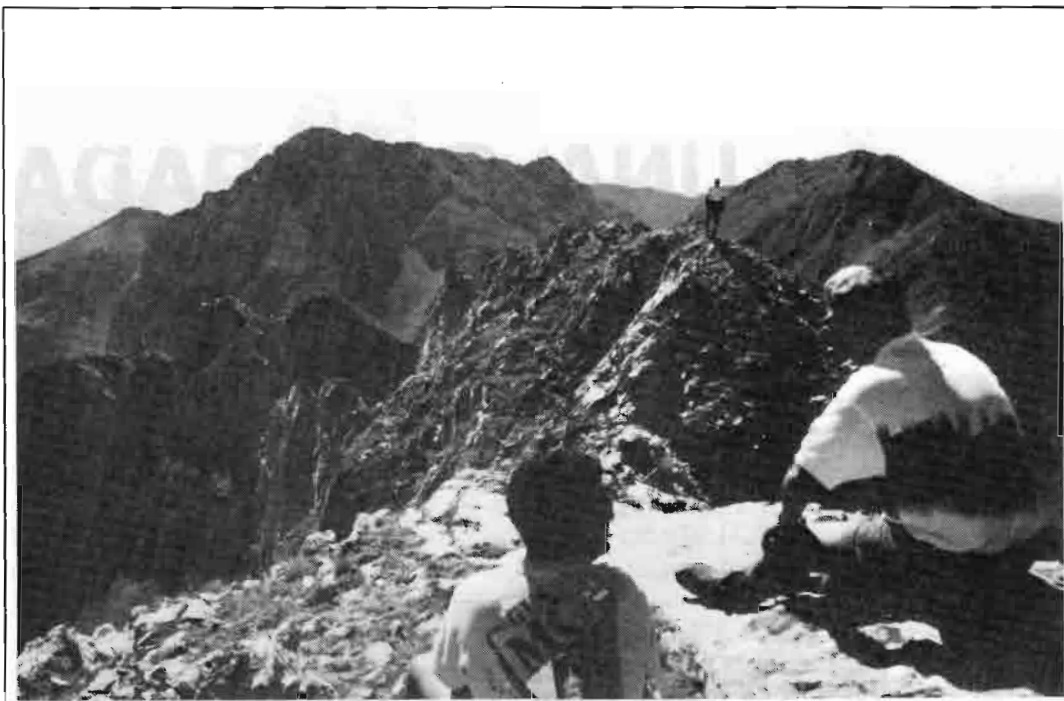
I pensat i fet. La sortida - prevista en la programació d'actes- s'havia comunicat la tarda anterior per a qui volgués pujar-hi. A les vuit del matí, només havent-nos tret les lleganyes amb la glaçada aigua del riuet de **La Fuentona** i empassar-nos un glop de cafè amb llet, ens trobem una colla davant la rulot

del Siscu.

Comptem i som deu inclosos els tocatardans. El Ramon, la Maria, el Paco, els germans Josep M. i Ramon, el Juli, el Siscu, el Francesc, la Pili i jo. Motxilles al coll i amunt. El sol, que ha sortit no fa gaire, comença a desvetllar les boires a la vall en un espectacular contrallum. Fem via dirigint-nos cap a la **vall de Valverde**. Hem deixat enrera el naixement de la Fuentona, que abasteix d'aigua el poble de Maraña i amb l'ai-

La vall de Maraña i la vall de l'Esla, amb els Pics d'Europa al fons. Foto: Josep Blanes.

Cresta de la Peña del Mediodia al cim del Mampodre.
Foto: Josep Blanes.

gua sobrant forma un riu on fins i tot podem capbussar-nos els acampadors. Ja enlairats i quan gairebé perdíem de vista el campament, veiem que algú ens ve al darrera. Quatre crits, l'esperem i resulta que apareix el Víctor, esbufegant, mig indisposat de la nit anterior, però superat per les ganes de pujar.

Pel fons de la vall, a una banda, un allargassat ramat

d'ovelles organitzades diligentment per un parell de gossos també tirava cap a dalt; a l'altra banda, nosaltres. Ens saludem mútuament amb un beee! cordial. Ens miren de reüll pensant: aquests estan sonats!

El pendent es redreça i comencem a tirar pel dret, per les terrasses d'herba. La direcció que hem de seguir no és gens clara, però decidim dirigir-nos

cap al coll de Valverde i deixar el de Cervunal, discutint sobre una cartografia rudimentària quin serà el cim a assolir."Ep! Guaiteu allà dalt! Oh, i allà també! A on? A veure?" Els isards havien aparegut a les carenes d'ambdós costats. Amb una envejable agilitat fan recorreguts que nosaltres trigàrem hores a fer-ho. Amb els prismàtics i el vídeo els anem seguint, apareixent més vegades i tornant-se a amagar.

Finalment, després de passar per un collet i sense cap dificultat però amb un fort pen-

dent, arribem al cim que resulta ser el **Pic del Mediodia** de 2148 m d'alçada. Però com creïem que aniríem a parar al cim més alt, resultà que no era aquell, sinó el que teníem al davant en direcció Nord. "Bé, doncs, hi anirem, però cal alimentar-nos primer". Un inefable entrepà s'encarregà de rescabalar-nos les energies perdudes, mentrestrant fem petar la xerrada i ens en fotem de tot el que calgui. Fotos, vídeo, una cantimplora d'aigua, els prismàtics, connexió amb walky-talky al Campament, quatre ametlles i bé, ara que fem? Doncs carena avall, cap al coll i cap a l'altre cim, que és el més alt.

Però, ai las! Passat el coll començava una aèria grimpada a la qual no tots estaven acostumats. Un seguit de roques que conformaven la carena ens oferí una sèrie de passos on calia posar-hi atenció, puix la timba era a banda i

Al cim de la Peña de la Cruz o de Mampodre, els onze components de la sortida. Foto: Josep Blanes.

banda. Mentre alguns de nosaltres vàrem entusiasmar-nos amb aquella gimnàstica, altres prometeren que no els enredarin mai més. Una fita de vèrtex geodèsic coronava un ample cim on per l'altre vessant s'hi davallava amb molta facilitat. Havíem assolit el cim més alt d'aquelles contrades, la Peña de la Cruz o dit també de Mampodre, de 2190 m alt.

Una immensa panoràmica de valls cobertes per la calitja feien ressaltar a la llunyania el massís de Pics d'Europa, fins i tot crèiem reconèixer els més altius com la Peña Vieja i la Tabla de Lechugales. Però no ens hi estem massa estona, i després de fer-nos la foto de rigor, avall,

que fa baixada!

I tant que feia baixada! Calia anar amb compte de no fer caure pedres, sobretot perquè no els toqués el rebre als de davant. A l'enèrgic crit de, pedraaaa! vèiem rebotar algun projectil que més avall s'integrava a la tartera. Un davallar continu en ziga-zaga cercant el millor pas entremig dels cingles ens portaria finalment damunt el riuet de la Fuentona. Una estona abans havíem divisat a sota nostre el campament, que des d'allà dalt es veia francament minúscul. Amb l'eficàcia que el caracteritza, el Ramon Casas connectà el walky amb els acampadors, indicant-los la nostra posició i així ens van

localitzar visualment i ens donaren senyals d'haver-nos identificat.

Acabada la baixada, arribàrem als prats fins a plantar-nos al Campament, saludant, això sí, les darreres vaques que tot pasturant tornaven a Maraña. Acalorats per un sol esplèndid, finalitzaríem la sortida submergint-nos a les fresquíssimes aigües del gorg que feia de piscina als acampadors. En definitiva: una agradable i reeixida ascensió.

Josep Blanes

*Grup
d'Escalada
i alta
muntanya*

EN MEMÒRIA D'EN FRANCESC XAVIER RABAT

Els membres del GEAM volem tenir en aquest butlletí un especial record, per a qui va ésser secretari i membre actiu del nostre grup En Francesc Xavier Rabat, amic i company que ara fa 10 anys, a causa d'un accident, ens va deixar mentre escalava a la cara sud-est del Midi d'Osseau.

Qüestions de Toponímia

El Penedès és una depressió entre les muntanyes del Litoral (massís de Garraf) i les del Prelitoral (Ancosa-Brufaganya). En canvi, la paraula Penedès vol dir "lloc de castells roquers" i aquesta definició ve corroborada per l'existència de diverses roques i penyals fortificats, com són Gelida, Subirats, Olèrdola, Castellví, Font-rubí, Foix i altres, quasi tots situats en els contraforts de les citades muntanyes. Però també hi ha castells roquers no precisament elevats, o menys elevats, per exemple Castellet, Ribes, Sitges, Sant Martí Sarroca, Garraf, Calafell, Marmellar, Penyafort i Penafel, que foren bastits sobre rocams estratègics que vetllaven camins i/o l'horitzó marítim.

A part dels esmentats castells roquers, en la depressió

penedesenca observem la presència d'una bona quantitat de llocs que duen els apel·latius "puig" i "pujol". Entre els primers cal remarcar els següents:

Puigborrell (Pontons), Puigcamí (Mediona), Puigcedó o Puigsedó (Subirats), Puigciuró (Sant Cugat Sessarrigues), Puigcògul (Mediona), Puigdàlber, Puigdassé (Els Monjos), Puigdespí (Castellví), Puigferrer (Lavit i Olivella), Puigfiguera (El Montmell), Puigfred (Mediona), Puig-gomar (Mediona), Puig-graner (Sant Marçal, Castellet), Puigpelat (Sitges), Puigrodó (Avinyonet i Castellví), Puig-roig (Ferran, Olèrdola), Puigsadoll (El Montmell), Puigvell (Torrelles), Puig-verdí (Castellet) i **Puigmoltó**, que hem deixat al darrera per dir-ne alguna cosa, ja que tenim cone-

guts sis indrets amb aquest nom, a Castellet, Mediona, Ribes, El Montmell i Begues, en el Penedès, i en el municipi de Sant Martí Sessgueioles a la Segarra Calafina.

Puigmoltó de Castellet és una antiga masia senyorial situada a frec del límit termenal amb l'Arboç que va donar nom a les Casetes de Puigmoltó, agrupament de cases dins el municipi arbocenc, però encara parròquia de Sant Marçal per haver estat del terme del castell de Castellet fins que l'Arboç se'n separà. D'aquesta vella masia es tenen notícies històriques des de l'any 1186 i hi ha qui diu que fou una quadra que passà al monestir de Santes Creus en el segle XIII, quan en realitat aquesta quadra era **Puigmoltó de Mediona**, situada a migdia de Sant

Joan de Conilles, on es té constància de la torre de "Podio Molton" l'any 1202. Aquesta fortificació sí que fou donada a Santes Creus el 1241, previ consentiment del vescomte de Cabrera, que era senyor del castell de Mediona. Aquest Puigmoltó era el senyoriu de més importància que els monjos tingueren en tota la contrada i fou el centre de recollida dels fruits de diverses pertinences properes.

Puigmoltó de Ribes també és prou antic

Carrers de Puigmoltó. Foto: Vicenç Carbonell.

(segles XII-XIII), però el document més conegut és la Carta de Població de l'any 1333 que concedí el comte a Bernat Guillem de Ribes. Per altra banda, així com del pertanyent a Mediona hi ha coneixement de diverses troballes arqueològiques, del caseriu de Ribes podem dir que s'han descobert sepultures de "tegulae" i ceràmica romana.

Puigmoltó de Begues està situat en un collet a sota mateix del puig Castellar, al peu del camí a La Plana Novella. Actualment és una masia en runes on es poden veure pedres treballades. No disposem de dades documentals, però el seu aspecte extern és d'una construcció molt antiga. De l'aigua de la seva font, se'n devien servir els probables veïns del recinte ibèric fortificat del Castellar.

El Puigmoltó del Montmell és sols una muntanya que fa de límit amb l'actual terme de Vila-rodon i pertany a la mateixa serra del Montmell, a la part de ponent de La Joncosa. No tenim esment de cap poblament. Per cert, en el mapa de la nostra XII Marxa d'Orientació, aquest pujol el situàvem més a llevant, en el puig del Migdia, de 688 m d'altura, però ja fou esmenat en un plànol posterior editat per l'Institut d'Estudis Penedesencs el mateix any 1985. Ambdós mapes són del nostre amic Toni Sagarra.

Puigmoltó de fora comarca era una antiga quadra situada a

ponent dels Prats de Rei, documentada des de l'any 1068 amb el nom de quadra del Galf i coneguda ara per can Codina de la Quadra.

Passem a la part més delicada. Què vol dir Puigmoltó? Tots sabem que el moltó és el mascle d'ovella castrat. L'etimologia més fàcil el fa venir d'aquest animal. Però el nostre apreciat company Muntaner ⁽¹⁾ creu que hi ha una explicació més satisfactòria (almenys per **Puigmoltó de Ribes**) i pensa que ve del llatí "mutulone", 'fita', ja que de "mutuló" derivaria per matàtesi i dissimilació vocàlica "mulató". I "mulató" hauria passat a **multó**, per pèrdua de la *a*, aquesta afavorida per l'existència de la paraula **moltó** amb el significat esmentat i d'ús corrent. Com podem veure, l'argumentació predisposa la presència d'una hipotètica 'fita' en cada lloc que actualment es digui Puigmoltó. La veritat és que no hem sabut trobar significat termenal on estan situats els diversos Puigmoltó, fora del darrer, el del Montmell, del qual ja hem dit que és límit amb Vila-rodon, però donant-se la circumstància que a la mateixa ratlla de terme i no gaire lluny del mateix hi ha un altre vèrtex que porta el nom del **Muró**, paraula que en aquella contrada té l'equivalència de **molló** (sinònim de **fita**), mot que sí que té origen en el llatí "mutulone" i amb el seu derivat llatí vulgar hispànic "mutulo" ⁽²⁾.

Precisament els animals bòvids són dels més representats en la toponímia catalana, especialment els derivats de cabra, però no deixa d'haver-hi també moltons, borrecs, bacives i ovelles en els noms de lloc. En els Puigmoltó de Castellet, Mediona, Begues i Ribes, hi ha (o hi havia) corrals ramaders que podrien donar veracitat a l'etimologia pròpia del moltó i no caldria cercar una altra explicació.

La paraula **moltó** es troba documentada des de l'any 907 amb la grafia "moltone" i el **molló** des del 979, com "mollone". Si bé tenim enregistrats diversos Puig-moltó, no coneixem cap Puig-molló, tot i que molts d'aquests signes termenals són dalt de les muntanyes. Resultaria prou estrany la desaparició en un puig del veritable nom del molló i la seva substitució en diferents emplaçaments pel de moltó. Serien moltes coincidències.

Vicenç Carbonell i Virella

Notes:

(1) Ignasi M. MUNTANER I PASCUAL, "Els noms de lloc del terme de Sitges i de les terres veïnes", pàg. 299, 1986.

(2) Joan COROMINES, "DECAT", Volum V, pàg. 755 i 848, 1985.

ELS ESTABLIMENTS I MARQUES QUE TENIM ANUNCIATS EN AQUEST BUTLLETÍ COL·LABOREN EN LA SEVA FINANCIACIÓ. AGRAÏRIEM LA COOPERACIÓ DE TOTS ELS SOCIS EN L'ADQUISICIÓ DELS PRODUCTES DELS NOSTRES ANUNCIANTS.

POZU TRAS LA JAYADA (Pics d'Europa)

Tras la Jayada, amb els seus -306 m de vertical absoluta, és la 4ª directa d'Espanya. Per la informació que en teníem, sabíem que solament hi havien baixat dues vegades, i d'això ja feia gairebé deu anys. Per tant, no es tractava únicament de realitzar l'exploració, sinó també de cosir tot el pou i obrir una fitxa tècnica nova, donat que d'aleshores ençà les tècniques s'han perfeccionat molt i pensàvem que així milloraríem la informació que ja teníem.

El "pozo de la Jayada" és situat al massís del Cornión, a Pics d'Europa, i la seva aproximació es realitza des del llac de la Encina per sobre de Covadonga.

Després de tres hores de caminar a pas lleuger, vam arribar al refugi d'Ario, des d'allà encara hi havia una hora més fins a la boca del pou, això si tens sort i no et perds.

La boca del pou s'obre dins una dolina enfonsada i té unes dimensions de 40 x 30 m aproximadament. Comencem el descens per la dolina i quan entrem realment a la vertical ja hem baixat uns 25 m. A -39 m vam clavar el primer tac, operació

que repetim a -56 i a -76 m i fins a -125 m, on hi ha una gran "pala" de neu, però malgrat això no la podem aprofitar per aturar-nos una estoneta, és massa inclinada i la neu és molt dura.

En aquest mateix lloc clavàrem dos tacs més per començar una nova instal·lació. El meu company Pere passa al davant amb la corda de dos-cents metres i comença a davallar una tirada de -104 m totalment aeris que representa la part més impressionant de la cavitat: les parets són tan allunyades que no es veuen i això et fa quedar penjat en el buit dins de la foscor...

A -229 m tornem a tocar pared i col·loquem un tac per evitar fregaments. Anem repetint l'operació a -237, -244 i -253. Arribats en aquest punt, únicament ens resta una tirada aèria de -93 m per "tocar terra ferma".

"Uf! Ja era hora!". Tota aquesta feina ens havia costat tres hores. Teníem les cames adormides de l'esforç després de tant de temps penjats com botifarres.

La planta és de 18 x 20 m amb un petit llac en un racó. Ràpidament busquem una finestra a uns 5 m del terra i l'escalem, però dona a la gatera de sota. Teníem la il·lusió que pugués continuar, però no va ésser així.

Vàrem comprovar que la topografia d'aquest racó no era correcta i la vam rectificar, a més de la cota total, que passa de -313 a -309 m.

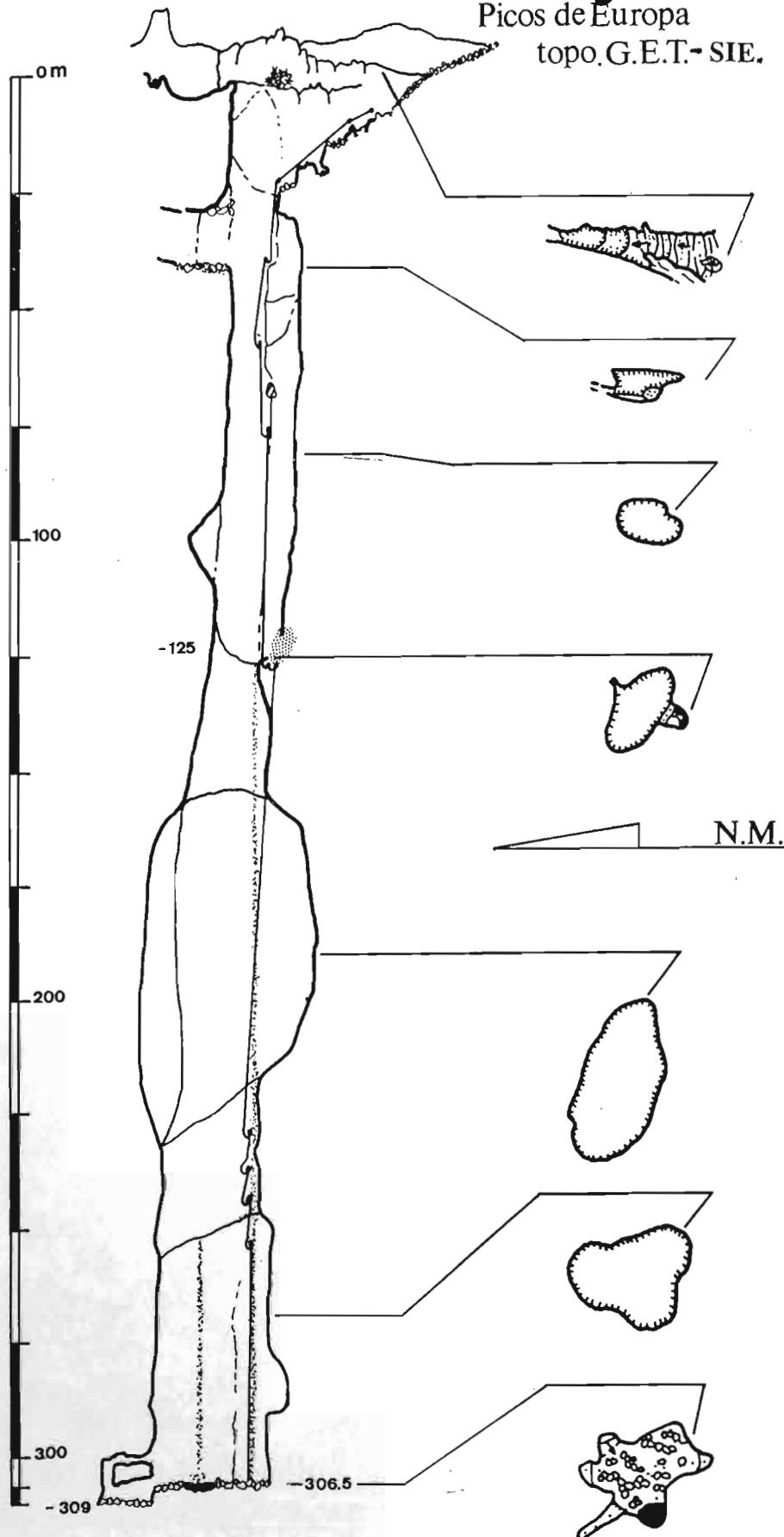
La pujada, com en totes les grans verticals, exigeix paciència i "anar fent". Després de set hores d'exploració, l'últim membre de l'expedició i el que va fer la feina de descosir el pou va sortir a l'exterior.

Com que ja era de nit, vam decidir d'anar cap al refugi a descansar. El dia següent tornàrem a recollir les cordes del pou, ja que per raó de la gran vertical tenien una llargada i un pes considerables.

Josep Agudé

Pozu Tras La Jayada

Picos de Europa
topo.G.E.T.-SIE.

ALLA AKBAR (el morisc)

DIVERTIM-NOS LLEGINT

FERRA, Miquel: Alla Akbar (el morisc), L'eclètica, eds. Bromera, Alzira, 1989, 191 pàgs.

ALLA AKBAR (el morisc) de Miquel Ferrà és una de les poques novel·les, en llengua catalana, que tracta un dels temes més punyents de la Història de la Corona Castellana del segle XVI: "l'expulsió dels moriscs valencians".

El protagonista, Ahmed Al-Farrasí, ens explica les seves aventures i vicissituds al llarg de la seva vida. Miquel Ferrà ha fet un excel·lent tractament del tema, demostra ser un bon coneixedor del període històric.

El jo-protagonista representa la simbiosi de tot un poble maltractat i bandejat de la seva terra, de la terra dels seus avantpassats pel sol fet de voler ser ells mateixos, pel sol fet de pertànyer a una altra religió, pel sol fet de mantenir-se fidels a la seva pròpia identitat.

La novel·la està centrada en un sol protagonista, però al seu voltant gira tot un rerafons històric que treu a la llum la història d'aquest llunyà segle XVI, que sols coneixem pels llibres d'histò-

ria, freds i amb simples dades numèriques.

La Història d'Ahmed Al-Farrasí provoca en el lector una mena de malestar i d'enuig pel greu genocidi que patí tot un poble i que ens és pràcticament desconegut. Es ben cert que a cops una bona novel·la, i aquest n'és un clar exemple, aporta molt més coneixement que deu llibres d'història.

La tècnica literària utilitzada per l'autor esperona la curiositat lectora, ja que la novel·la es resol a partir de dos moments temporals diferents en la vida del protagonista. Un temps present on Ahmed Al-Farrasí, enrolat en un exèrcit de mercenaris, va a fer la guerra a l'Àfrica, essent l'única possibilitat que li han deixat els de la "creu justiciera". De fet tot aquest temps present és un anar cap a una mort digna.

I un temps passat, al qual hi arribem a partir del Record, quan el jo-narratiu recorda els moments feliços a la seva València, amb la seva dona, els primers anys d'amor, la llar paterna, ...

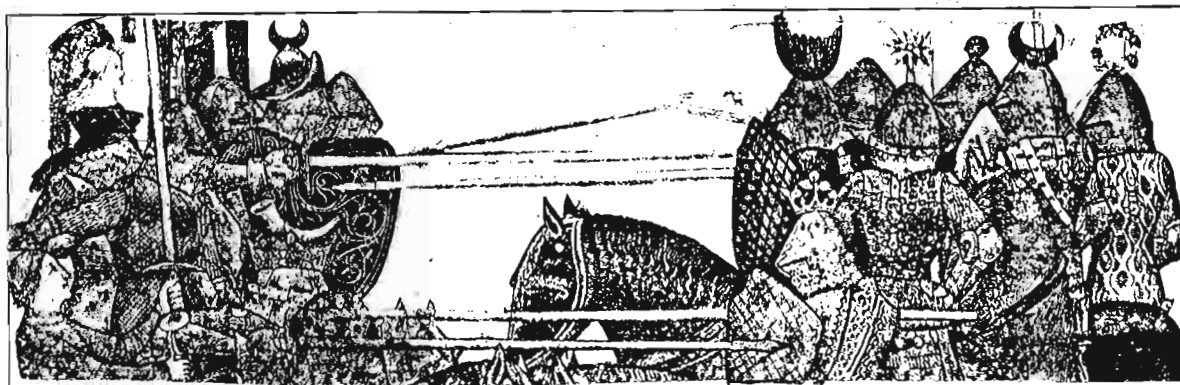
A mida que transcorre la novel·la el lector va lligant caps i aquests temps paral·lels van confluint i et van donant la clau de l'obra fins arribar al final.

Amb aquesta novel·la -premi Ciutat d'Alzira 1989- Miquel Ferrà ha volgut exemplificar, com abans ja he dit, un dels períodes més tristos de la història del Regne de València. A partir de la personificació novel·lada d'Ahmed Al-Farrasí s'ha estructurat la famosa lluita entre "els moros valencians" i els "cristians".

Penso que **ALLA AKBAR (el morisc)** -**ALLA ES GRAN**- és una novel·la d'aventures on es planteja una excel·lent síntesi històrica, però alhora és una novel·la, és a dir, hi ha un relat estructurat i resolt dins el propi llibre i per tant, si el lector vol llegir una aventura per ella mateixa, l'obra que recomano és perfecta.

Angels Parés

Vilanova i la Geltrú, 27 juny 91

Circs de Troumouse - Néouvielle - Gavarnie

No es pot dir que hem fet una expedició, però sí que hem fet una bona excursió al Pirineu, d'onze dies i en tres zones molt concretes i de característiques, algunes, diferents; els companys som: Marcel·lí Ferrer, Aureli Carnicer, Josep M. Pujades i jo, Joan Toledano.

Iniciem el nostre recorregut el dia 7 de juliol, amb moltes ganes de gaudir de les muntanyes que ens hem proposat coronar. El primer objectiu:

Cirque de Troumouse.
S'arriba amb cotxe fins a un bon aparcament a més de 2000 m d'alçada. Dormir no té dificultat perquè la cabana de la verge ens sembla un llit magnífic.

Sense esperar la claror del dia ja ens adrecem al Col de la Sede amb el propòsit de recórrer tota la cresta que rodeja aquest circ. La pujada al Col ja la fem amb claror i ja podem fer-nos una idea del que ens espera fins arribar a la Munia. No és molt

difícil, però no m'atreveixo a dir que no en tingui de dificultats, zones molt aèries amb ocasions de més de 400 i 500 m de parets quasi verticals i molt llises; la fàcil escalada del Serre Mourene la vaig fer complicada, perquè al primer pas era obligat posar el "cul" sobre un buit de 300 o 400 m, però amb l'ajuda dels companys tot se supera.

Van fer falta nou hores per recórrer tot el circ amb els cims següents: Pic Heid (3022 m),

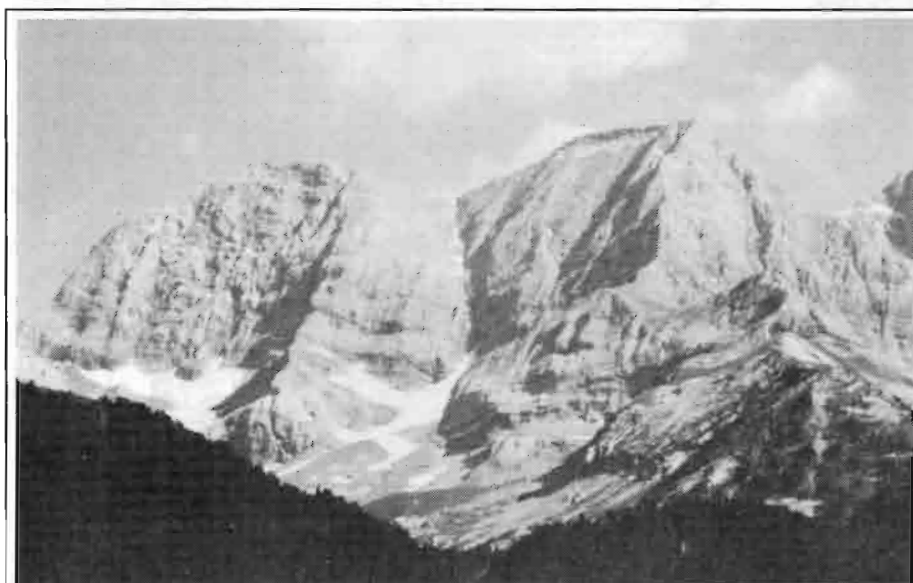
El Circ de Gavarnie des del Casc, al fons el Marboré, amb l'aresta dels Druides i la Passet. Foto: Joan Toledano.

El Circ de Troumouse des del Pic Heid. Foto: Joan Toledano.

Al cim de la Munia. Foto: Joan Toledano.

Els Astazou, amb l'aresta SO del Petit Astazou a la dreta. Foto: Joan Toledano.

Punta d'Aires (3028 m), Pic Troumouse (3085 m), Serre Mourene (3090 m), Petite Munia (3096 m) i la Munia (3133 m).

Ens traslladem a Gavarnie i de passada portem dos bascos fins a la vila que serà el nostre punt de sortida i arribada durant els propers dies.

El temps ha canviat, arribem amb pluja i la boira no ens permet de veure els cims del circ; quan ens informem del temps, veiem que no hem de patir, a la tarda, amb tot "l'armari de lluna" a l'esquena, pugem a la **Cabana Pailla**, lloc on dormirem, als peus dels **Astazous**, objectiu del dia següent. La idea és escalar la cresta nord-oest de l'**Astazou Petit**. Es una cresta molt clàssica amb dotze "resaltes" i que t'obre tota la panoràmica de la vall de Gavarnie, com la verticalitat del circ, coronat al cim. Iniciem el descens per encarar les geleres amb la intenció de fer tot el circ, però un accident ens fa tornar a Gavarnie.

La previsió del temps són pluges i això ens refreda una mica; per sorpresa nostra s'han equivocat i al dia següent fa un dia bo. Com que encara queden força dies, anem de turista fins a la **Gran Cascada**, i sota les cascades els plans sofreixen una transformació. El **Marcel·lí** i l'**Aureli** pujaran per la cresta dels **Druides** i la **Passet** fins al **Marboré**. El **Pujades** i jo ho farem al contrari: anirem amb cotxe fins al coll de **Bujaruelo** i pujarem per l'aresta de la cara nord del **Taillon**, la **Bretxa de Roland**, la **Gruta Casteret**. Jo agafo un "ocellot". Parem sota el **Casco** i el **Pujades** corona a més la **Torre**, i els companys no apareixen. La situació del temps transcorregut és normal donat que hem sortit de Gavarnie amb llamps i trons, i no sabem què han decidit. Reculem i baixem al **Refugi de Sarra-**

Baixant del Taillon, a prop de la Bretxa de Roland.
Foto: Joan Toledano.

dets; com que vaig lent, els dubtes fan pensar de tot: han reculat si ja han passat; deixem encàrrec al refugi i baixem; arribem al càmping i tot segueix igual com al matí. Tornem a

pujar a Bujaruelo i esperem fins les 11 de la nit, baixem a Gavarnie i anem a preguntar al centre d'auxili si saben alguna cosa del refugi; el guarda ja dorm i l'emissora és desconec-

tada. A les 7 del matí ja estic fent cua al C.I.R. per tenir notícies, al final. Pugen uns guies i ens donen l'encàrrec que esperem a Bujaruelo. Hem estat separats 30 hores, hem patit intranquil·litat, però tots hem aconseguit l'objectiu, des del peu de la Cascada fins al Marboré, aproximadament 1800 metres d'una ferma escalada, Marboré (3248 m), La Taillon (3144 m), El Casc (3006 m), La Torre (3009 m).

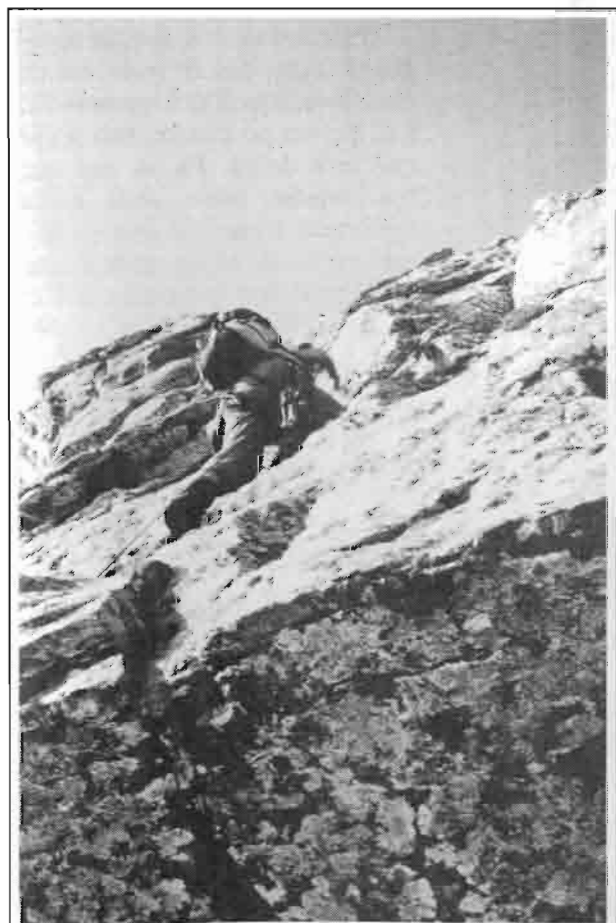
Després de tot això les cames ja fan figa, però ens adreçem a la zona de Néouvielle a buscar

el Pic Long. Les cames i tot el cos ens flaquesen i el que fem, amb l'excusa d'anar a fer unes fotos, és pujar sense voler al Campbiel de 3173 m, és una ascensió terriblement "dominguera", amb "wambes" i la màquina de fotos, però gaudim del magnífic balcó panoràmic que se'ns ofereix. Des del Balaitous fins a la Pica d'Estats, veiem d'un cop d'ull tot el que hem fet aquests dies. Veiem uns isards i fem un magnífic esprint a més de 3100 m d'alçada, deixant bocabadat un alemany que hem trobat a dalt del Campbiel. El re-

torn a la tenda és molt ràpid i a la vegada alegre. Aquests dies ens hem omplert de joia tant de muntanyes com de conviure dues generacions.

17 de juliol, dia de tornada, desmuntem el campament de la vora del llac on hem viscut durant tres nits. La veritat, tots tenim ganes d'arribar a Vilanova i poder explicar això que ha estat el Pirineu de l'estiu de 1991.

Joan Toledano

L'Aureli en un pas de l'aresta SO del Petit Astazou.
Foto: Joan Toledano.

CRONICA LITERARIA

Les nostres muntanyes

Autor: Josep Barberà i Siqué

Quin llibre puc recomanar millor si no el que descriu literàriament i fotogràfica les nostres muntanyes, si no aquest que porta per títol "LES NOSTRES MUNTANYES" !

El volum que tinc ara a les mans és el primer dels dos llibres en els quals es recullen els cims més alts de les nostres comarques. En aquest es descriu la Catalunya Pirinenca, petita en extensió, però que és on s'hi concentren els cims més alts del nostre país.

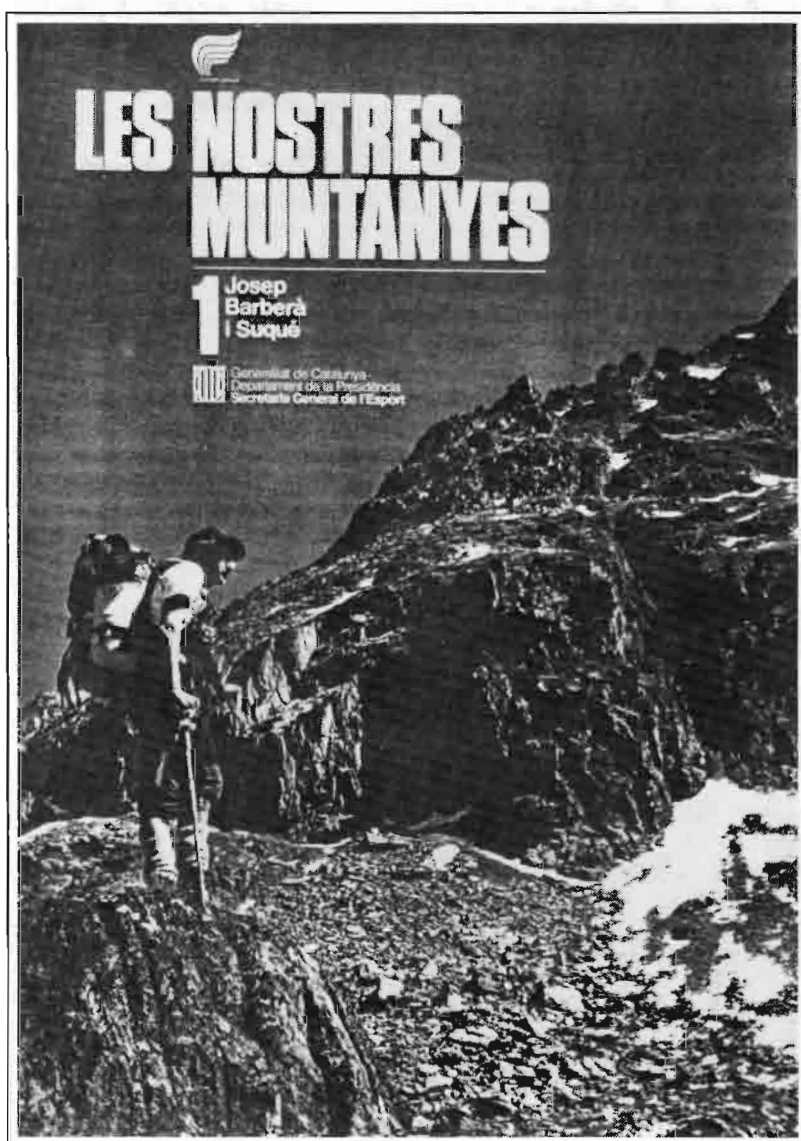
El llibre és dividit per zones: de cada zona porta un plànol, amb les carenes, les serralades, els cims, els rius i rierols, els pobles, poblets i els despoblats que hi ha.

A les pàgines que segueixen, hi trobem l'explicació corresponent a cada cim, i en molts d'ells la fotografia, la manera de pujar-hi, si és possible l'aproximació amb vehicle o l'estat de les pistes forestals, i el temps necessari per a cada ascensió.

El muntanyenc que ja coneixi el sector descrit reviu des de casa seva aquell dia memorable, i el que no ho coneix, ben segur que se'n delirà. Fa un any que tinc aquest llibre a la meua biblioteca i puc dir que el tinc sempre a mà, té l'avantatge que no passarà mai de moda ja que les muntanyes sempre seran allà.

La nostra entitat té aquest llibre a la seva biblioteca, per a ús dels socis que el sol·licitin. Val la pena que no pari i que passi de mà en mà. Es una joia muntanyenca.

Joan Lluís Sivill i Vergès

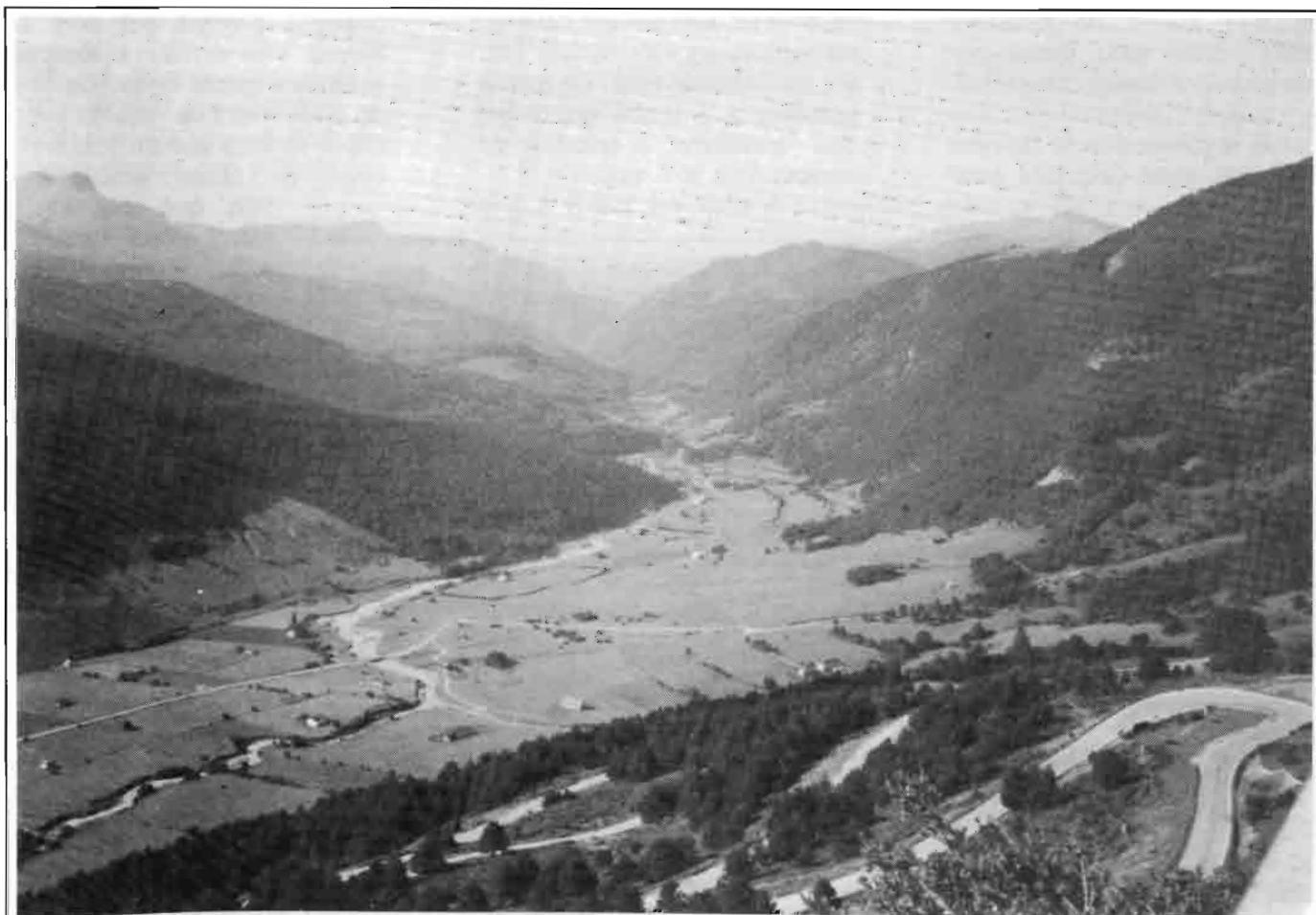
*Fent
Camí*

ANANT D' "IBILTARI" PELS GRs DE NAFARROA

El dia 8 de setembre, a les vuit del matí, ens reunim a la gasolinera de Cotesua-1, nou components de la Secció de Senders de l'Entitat per anar a fer una excursió de set dies pels GR navarresos. Aquests nou som: Manel Vidal, Marcel·lina Simon, Blanca Forgas, Neus Solé, Artur Montaner, Isabel Ortiz, Joan Serra, Tina Moya i el que subscriu. Ens encofumem tots il·lusionats en els tres vehicles, i cap a Navarra hi falta gent.

Arribem a Isaba a l'hora de dinar i anem a ca "la Lola" a recuperar forces entaulats davant d'un bon "chuleton". A la tarda, i per aprofitar el dia, ens dirigim fins a **Zuriza** i **Ansó** amb els cotxes. L'endemà comencem el trajecte del GR que ens ha de portar d'**Isaba** a **Otxagabia**, tot passant per l'ermita de la Mare de Déu d'**Idoia**. Aquest trajecte, que és molt bonic, l'havfem de fer en cinc hores i a l'hora de la veritat es varen convertir en deu a causa de la pèssima senyalització dels camins. En els

primers trams, de forta pujada - val a dir-, ens vàrem equivocar infinitat de vegades, fent i desfent camí per veritables selves de falgueres que amagaven completament els més remenuts de la colla ... Els senyals de GR quasi bé es pot dir que no existien i de passos barrats no en vam saber veure cap ni un. Els altres trams, que ja eren més planers, es varen convertir en una ampla i nova pista de pedra petita i cantelluda que al llarg de tres pesades hores ens van deixar els peus llagats i escal-

Panorama de la vall de Belagua amb la vall del Roncal al fons. Foto: Artur Montaner.

Envoltats per la boira dalt del cim d'Arlàs.

Foto: Artur Montaner.

datos. Tot això, i a més la manca d'aigua, va fer que les nostres il·lusions s'anessin en orris. Sort que al final, i quasi bé de nit, vam arribar a **Otxagabia**, que per cert celebrava la seva festa major. Aquí vàrem sopar i dormir i alguns de nosaltres encara vàrem tenir forces per anar al ball a moure l'esquelet.

Els següents dies, a la vista de l'estat dels GR, ens vam

dedicar a fer turisme i algun cimet de tant en tant. El dimarts vam sortir d'**Otxagabia** amb els cotxes en direcció al **bosc d'Irati**, passant pel port d'**Abodi**. En aquest port vam aturar-nos i vam pujar al **cim d'Idorrokia**, de 1492 m. Des de dalt del cim, on regnava un vent bastant fort, es pot admirar una magnífica panoràmica i també un record dels "aizkolaris" o talladors de troncs.

Baixem amb els cotxes cap al bosc (per cert, una fageda més que esplèndida i molt recomanable) i el pantà d'**Irabia**, aquest seqüíssim. En un raconet vora la frontera amb França ens remullem una mica i dinem. Veient com anava evolucionant el temps, que s'emboirava, optem per dirigir-nos cap a **Orbaizeta** per una pista forestal. Pel camí ens cauen algunes gotes d'aigua.

A la nit ens va ploure molt i al matí encara continuava. La intenció nostra era anar fins a **Roncesvalles** seguint

un PR que ens havia aconsellat la gent del poble, però veient el temps ens ho rumiàrem. Per allà les onze del matí es va anar aclarint una mica el temps i ens vàrem decidir a emprendre la caminada. El camí va ésser molt bonic, i passant pel port de Navala vam arribar a **Roncesvalles** en quatre hores. Després de dinar visitàrem aquells magnífics recintes mentre tornava a caure un aiguat descomunal.

Sort que estàvem a recer. Vam anar a sopar i dormir a **Burguete**, poble per cert totalment invadit de soldats en maniobres.

L'endemà sortim de Burguete amb la intenció d'anar a pujar al **pic d'Orhi**, tot fent un recorregut per territori francès. Passem pel port d'**Ibañeta**, on ens parem per visitar el monument a **Roland**, **Valcarlos**, **Saint Jean-pied-le-Port**, **Monleon**, **Larrou** i port de **Larrou**. En aquest port, que és la base d'ascensió al cim de

Baixant del pic d'Arlàs fent camí cap al port de Belagua.

Foto: Artur Montaner.

Els Gr-istes dalt del cim de Idorrokia, a 1492 m.

Foto: Artur Montaner.

l'Orhi, el cel era molt negre i vàrem decidir no pujar-hi, i vàrem davallar cap al port de Naborre tornant cap a Isaba.

Des d'Isaba, al dia següent, remuntem la **vall de Belagua**, pujant cap al port de la **Pierre Saint Martin**. En aquest port deixem els cotxes i pugem cap al cim de **Pic d'Arlès**, enmig de la boira que ens permetè, amb tot, veure la magnífica panoràmica. Quan baixem una altra vegada al port, veiem una caseta on venien uns formatges d'ovella, molt bons per cert, i vinga, som-hi, a comprar s'ha dit! Quan tornem a Isaba ens els

trobem en plena Festa Major i a ballar toquen.

El dissabte ens dediquem a anar a visitar les **valls d'Echo** (els "autèntics" ho escriuen sense "h" i nosaltres som respectuosos amb les minories ètniques...) i la **Selva de Oza**. Al final d'aquesta vall iniciem una passejada a peu fins a un coll; a partir d'aquest la vall s'eixampla molt i esdevé una prada magnífica on el bestiar hi campa mandrosament.

El diumenge iniciem la tornada cap a casa tot passant pel coll de la Pierre Saint Mar-

tin, Arette, Llac de Fàbregues, Coll de Portalet, Sallent de Gállego (on parem a dinar), Osca i Lleida. Arribem a Vilanova a dos quarts de deu del vespre.

Com a final de l'escrit podem dir que tot i menjant-ne cada dia encara ens queda una mica de formatge d'aquell tan bo del Roncal. Llàstima que no n'hi hagi prou per convidar-vos a tots els que ens llegiu.

Jani Ferrer

EL PAISATGE ALS MUSEUS DE VILANOVA I LA GELTRU

Autor: Jaume Mercadé (Valls 1887-Barcelona 1967)

Pintor i orfebre. Tot i que al llarg de la seva vida rebé importants guardons per la seva obra d'orfebre, és més important el seu treball en el camp de la pintura. Fou un pintor fonamentalment paisatgista i tenia el Camp de Tarragona com escena-

ri de les seves teles. Va anar evolucionant a través dels anys i segons els crítics d'art la seva pintura és dintre d'una mesurada modernitat.

D'aquest pintor, el Museu de la Geltrú té penjats tres quadres, dos a la col·lecció Plandiura (notes) i un a la col·lecció d'Art Contemporani. Aquest últim,

titulat **Paisatge**, té unes mides de 116 x 89 cm i fou ingressat al museu el 1967. Es tracta de la representació d'una soca d'arbre i és interessant de veure les textures de la tela fetes amb sorra. Igualment és important veure l'evolució d'aquesta obra respecte a les notes esmentades fetes 25 anys abans.

L'obra que comentem té com a data d'execució el 1959, que és l'any que posa al costat de la firma. Es pot catalogar l'obra de fauvista (pels colors vius) i expressionista per les línies aturmentades i les textures que sobresurten de la tela.

Les tres obres foren exposades a les jornades catalanes a Graz, al Stradmuseum, el 1985.

BIBLIOGRAFIA:

Catàleg Joaquim Mir al Camp de Tarragona (1906-1914). Fundació "la Caixa". Barcelona 1991.

Jaume Mercadé. Enric Jardí, ed. La Polígrafa, Barcelona.

Josep M. Also

PERSEGUINT EL COMTE ARNAU

A primer cop d'ull, sembla complicat relacionar la literatura amb l'excursionisme, si no és a costa de les descripcions d'itineraris i viatges o paisatges. Fa uns anys, per commemorar el centenari del poema "Canigó", vam fer un primer intent donant una volta per la Plana de Vic per conèixer els llocs que en una o altra època foren familiars a l'autor. Però ara la intenció ha estat totalment diferent.

No es tracta de cap ésser real, ni tenim un autor que pugui apropiat-se en exclusiva

del relat prosaic o poètic de la seva història. No obstant això, i potser per això, el personatge i la seva llegenda estan profundament arrelats a un paisatge, un ambient i a una contrada, en els seus relleus i els seus habitants.

Es un personatge etern com el seu destí, que està per sobre de totes les cultures, ja que totes, d'una forma o altra, l'incorporen al seu bagatge de mites, i a la vegada és un ésser totalment emmarcat en la nostra cultura.

El Comte Arnau ha inspirat a molts poetes que han escrit magnífics versos sobre la seva història, però també ens ha inspirat a nosaltres, que hem volgut respirar els aires que han fet possible que el Comte es fes una mica real i ens deixés aquell dubte de si ha existit mai o si en realitat ha existit tantes vegades que ja no sabem qui és.

Resulta a més que aquestes contrades del Ripollès, Gombren, Montgrony, Mataplana, etc. tenen un encant especial per ésser caminades, i constitueixen

El Santuari de Montgrony des del coll de Jou. Foto Arxiu.

Després de visitar la cresta del Gall, dirigint-se cap a Montgrony. Foto: Manel Vidal.

en si mateixes un indret atraient per organitzar les nostres sortides.

Amb aquesta excursió hem volgut, tal com diu l'encapçalament, perseguir el Comte Amau, anar a trobar-lo en els gorgs i raconades del seu riu, en les foscors dels seus boscos, en els castells de les seves disbauxes, en les esglésies de les seves pregàries i en els camins de les seves glòries i misèries.

Hem sortit de Gombrén fent una mica de carretera per deixar-la a prop del molí del Comte, per on hem passat a frec i hem arribat al Gorg dels Banyuts per intentar sentir en les seves profunditats alguna remor i contemplar reflectida la cresta del gall, estrat de pedra quasi vertical, que segurament ha avisat el fonedís comte de la nostra presència i ha pogut fugir a temps.

Amb una mica de pluja com a càstig, hem pujat a l'església de Sant Joan de Mataplana i al castell de Mataplana. Esglè-

sia romànica encantadorament situada i castell recentment redescobert que havia estat residència dels senyors de Mataplana on sembla que el Comte va viure en altre temps.

Tampoc aquí calia ser massa sensible per notar la seva presència. Però ja al lluny veiem el santuari del Montgrony i l'església de Sant Pere, centre de tota la contrada i que seria la nostra propera etapa.

La pujada feixuga, per la

pista primer i pel camí entre el bosc després, ens ha conduït a les dependències del Santuari.

En aquests boscos mai pots sentir-ti sol, són llocs on s'hi ha viscut tant...! Pastors, pagesos, religiosos, soldats, caçadors, cavallers, boletaires, caminaires..., que s'hi respira humanitat. Quantes fugides desesperades han cercat la seva protecció perquè el comte de torn no oprimís! Quantes hores

La colla de caminaires, pel camí cap al Montgrony. Foto: Manel Vidal.

de meditació del monjo cercant el camí diví! Quants pastors i pastores hi han trobat la protecció per amagar-hi els seus anhels amorosos! Quants càtars perseguits per la Inquisició hi han girat la vista enrera tot corrent cap endavant.

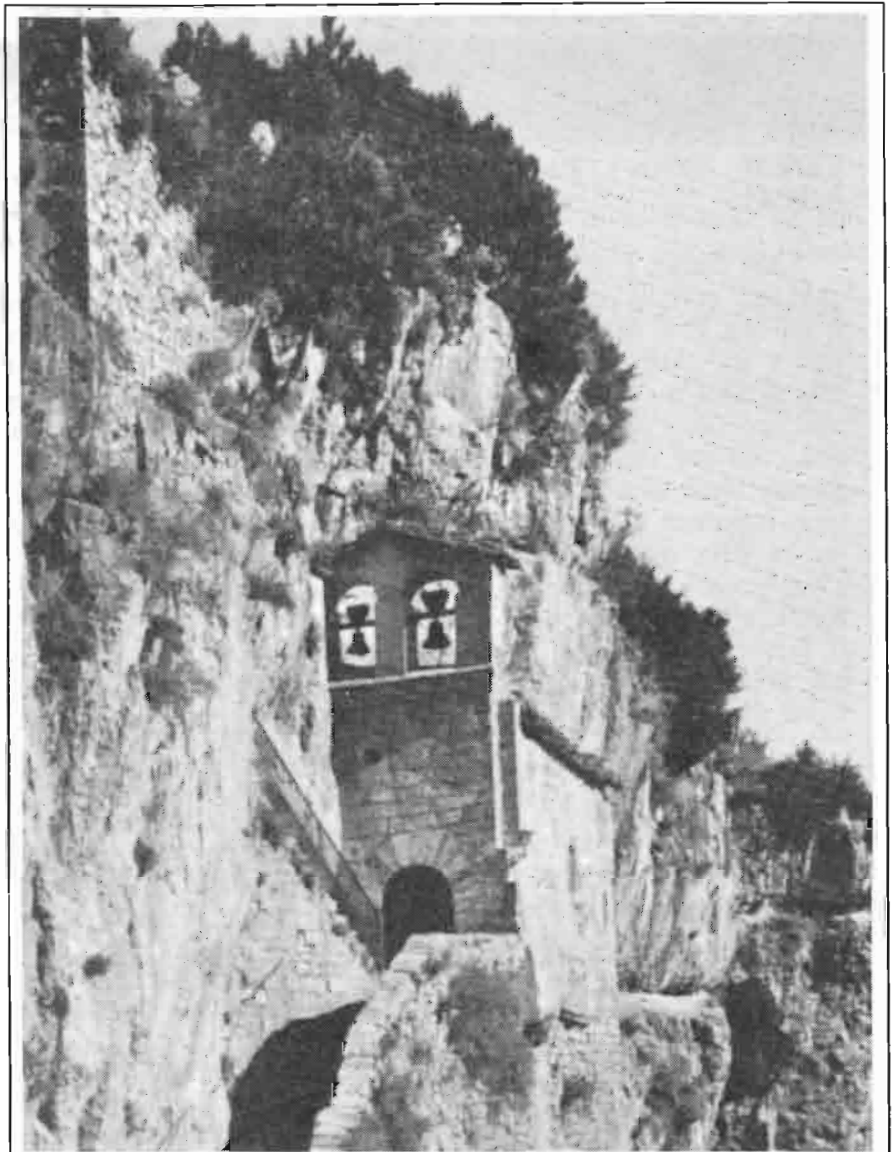
I per fi el **Santuari del Montgrony**, molt ben arranjat, que ens acull. El mal temps, però, no vol que ens arribem fins al forat de sant Ou. Diem el mal temps perquè la nostra mentalitat empirista no ens deixa cap més alternativa, però més d'un ha vist clar que ha estat el propi Arnau de Mataplana que no ha volgut que ens arribéssim fins al forat que ens portaria a casa seva i poder sentir les lamentacions de les seves víctimes.

Hem pujat a Sant Pere per una escala que diuen que el Comte encara la deu als constructors.

Sant Pere de Montgrony, bellíssima construcció romànica situada en un replà de la muntanya, lloc idoni en altra època per meditar i entrar al cel abans d'hora.

Hem baixat una altra vegada a Gombrén i ens hem retrobat amb un altre grup dels nostres que han estat a Castellar de n'Hug. Després de dinar, tot anant cap a casa, li hem dit: "La propera vegada t'atraparem".

Salvador Butí

A mig camí dels cingles, la Cova de la Mare de Déu de Montgrony. Foto: Arxiu.

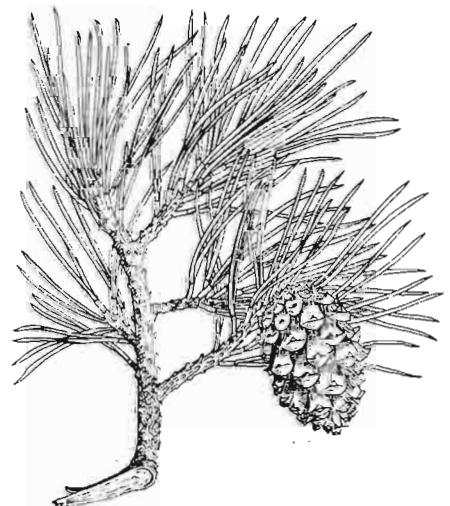
Dades:

Organització: Secció de Cultura

Cicle: Coneguem Catalunya

Dia: 16 de juny

Nombre de participants: 72

NOTÍCIES I COMENTARIS

TENIM UNA PARTIDA NOVA?

Dies enrera, i per bescantar que una persona estava construint una gran casa sense permís a les afores de la ciutat, com si això fos una cosa estranya, vam llegir un grandiloqüent article de tota una pàgina en la premsa local (deu ésser un fet molt important i fora de sèrie) on es deia que la il·legalitat s'esdevenia a la partida de **Jumella**, així, amb lletres grosses (i també amb petites), partida que desconexem dins el nostre terme municipal.

Demanem al redactor que va "caçar" la notícia que ens faci el favor de dir-nos la situació exacta del lloc, ja que estem posats a fer un plànol de Vilanova i no sabem on posar la partida.

EL DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA, CONTRA ELS ANUNCIS D'ICONA referents als incendis forestals

El govern català establí la prohibició absoluta d'encendre qualsevol tipus de foc entre el 15 d'abril i el 15 d'octubre. En canvi, l'ICONA arriba a especificar com s'ha d'apagar un foc després d'un menjar al camp, quan a Catalunya, aquesta pràctica d'encendre foc en el camp està totalment prohibida.

Com es pot veure, hi ha diferències de criteri entre la Generalitat i l'Institut de Conservació de la Naturalesa.

Som partidaris de prevenir al màxim la natura, però d'això a

prohibir tota classe de foc hi ha un abisme, ja que s'arriba a l'extrem de no deixar fer "foc de camp" en els campaments d'estiu, quan aquesta forma d'esplai no té res de perillosa.

Hi hauria d'haver una certa tolerància i permisos especials en llocs adequats i l'ICONA disposa d'aquests llocs. I el nostre govern també podria plantejar-se la instal·lació de zones especials, com han fet a Andorra i a altres països. Mentrestant, la gent continuarà fent foc il·legalment i cremant el bosc.

NETEJA DE LA VALL DE MOLIERES

Tres tones d'escombraries van ser recollides pels muntanyencs i simpatitzants de l'organització d'alpinistes en defensa de l'alta muntanya "Mountain Wilderness", durant la darrera setmana de juny a la vall de Molieres, entre el pic del mateix nom i el túnel de Viella.

En la neteja hi van col·laborar Marta Ferrusola, esposa del president Pujol, Antoni Comas, conseller de Benestar Social i l'alpinista Jordi Pons, aquest darrer com a representant català de l'esmentada organització internacional.

Així és el món. Uns l'embruten perquè uns altres el netegin.

CAIGUDA I SALVAMENT D'UN BOMBER A L'AVENC DELS ESQUIROLS

El passat dos de juliol, un bomber que feia pràctiques d'espeleologia va caure dins de l'avenc dels Esquirols i fou rescatat l'endemà amb la pelvis trencada.

Aquest avenc, que té 204 m de fondària, però que normalment es baixa fins a 180, té dues boques que s'uneixen més avall. Es va descobrir quan s'explotava la pedrera de "sal de llop" o calcita de la barriada del Vidre de l'Ordal. L'any 1951 hi va morir un xicot que feia espeleologia. Anys després esdevingué un abocador incontrolat de la urbanització propera. El GET, l'any 90, va intentar la seva neteja, ja que feia pena el seu interior.

El que també va fer pena és la notícia que donà la televisió del "sisplau", la qual sempre féu esment de la "cova" dels Esquirols, com si no sabessin la diferència que hi ha entre una cova i un avenc. Els ho haurem d'explicar.

NOTÍCIES I COMENTARIS

EFFECTES D'UN PETIT CICLO EN EL MASSIS DEL GARRAF

El fenomen va fer el seu recorregut per una estreta faixa d'uns 200 metres d'amplada a llevant de la serra de Coma Roja, des de la part superior de la penya del Boc fins a la torrençera del fondo de Garraf, per la part del darrera del Castellet. La força del vent en rotació va deixar tots els pins abatuts en una mateixa direcció i aterrats amb les arrels incloses. L'arbre que s'hi resistí fou trencat per la meitat. La imatge és força dan-tesca.

Segons ens van dir, el fet s'esdevingué l'hivern passat i des d'aleshores tot resta igual, amb uns quants troncs sobre el camí de can Lluçà a Garraf.

Entre la pedrera de l'Asland que hi ha al davant i les obres de l'autopista que es fan al darrera, tota aquella zona ha quedat ben degradada. Només faltava la deixadesa del bosc una vegada passà el cicló.

JA S'HA APROVAT L'ESTUDI AMBIENTAL PER A L'AUTOPISTA DEL GARRAF

La Generalitat de Catalunya ha aprovat l'estudi definitiu de l'impacte ambiental per a l'autopista del Garraf, que darrerament la Comunitat Econòmica Europea havia exigit a la nostra Administració per no haver seguit el tràmit preceptiu de l'exposició pública. El Conseller de Medi Ambient, Albert Vilalta, diu que s'han afegit totes les mesures que calien per complir el tràmit corresponent, incloses totes les al·legacions i reclama-

cions fetes, amb la qual cosa el BEI (Banc Europeu d'Inversions) obrirà de nou l'aixeta dels crèdits que s'havia tancat per no haver realitzat aquest pas previ. Pel que es veu només falta publicar-ho al DOG i els milions tornaran a rajar.

Ben aviat sabrem si el medi ambient del nostre Garraf queda o no protegit.

EL CONSELL COMARCAL DEL GARRAF CONTRA ELS ABOCADORS IL·LEGALS

El Consell de la nostra comarca ha encetat una enèrgica campanya contra els abocadors incontrolats i il·legals que embruten els boscos, rieres, pistes i altres indrets. Han localitzat prop de quaranta abocadors que immediatament han estat netejats i clausurats.

La campanya del nostre Consell ens invita a mantenir el Garraf sense contaminació, revaloritzant el seu paisatge, per arribar a assolir una millor qualitat de vida.

Felicitem-nos per aquesta bona iniciativa.

VILAFRANCA JA TE PLATJA!

No gaire, no! Els anuncis institucionals de la nostra Generalitat de vegades són un xic exagerats. Aquest estiu, quan van inaugurar la remodelació de la carretera C-245 en el tram de Canyelles a Vilanova, les planes senceres dels diaris anaven plenes d'un anunci on s'assegurava que Vilafranca ja tenia platja, ja que en un tres i no res, per la nova carretera els

penedesencs de la feixa de dalt podrien fer-se els amos d'una platja, que resulta que és la nostra, la **Platja de Vilanova**. Per les mateixes raons, també podríem haver anunciat que Vilanova ara envairia el Penedès o qualsevol altra bestiesa per l'estil.

Pensem, però, que ja se n'hauran adonat que la nova carretera, els caps de setmana no engoleix el tràfic de tornada, i als vilafranquins que vinguin a la "seva" platja no els tocarà cap més remei que fer cua ordenadament almenys fins a l'encreuament amb l'autopista. Què hi farem! Paciència, nois!

L'ALPINISME ES NOTICIA

D'unes setmanes ençà han aparegut als diaris i a la televisió algunes notícies referents a la muntanya, i ja sabem que aquestes no sovintegen massa si no és per donar sensacionalisme a malaurats accidents que s'hi produeixen. Així, doncs, ens assabentem que, a finals de setembre, una expedició internacional al **Broad Peak** -al Karakorum-, en la qual hi ha quatre alpinistes catalans, començava l'assalt a aquell cim de 8047 m. Mentrestant, els mallorquins no perden punt i una expedició de "s'illa" fa, el 4 d'octubre, el cim al **Cho-Oyu**, de 8201 m, a l'Himàlaia, convertint-se, d'aquesta manera, en la primera expedició mallorquina que corona un cim d'aquesta regió. La mateixa expedició se sent forta i emprenadora i es proposa coronar el Shisma-Pahgma, un altre vuit mil, abans de tornar a Ciutat de Palma. No cal dir que ens en congratulem.

Xurreria

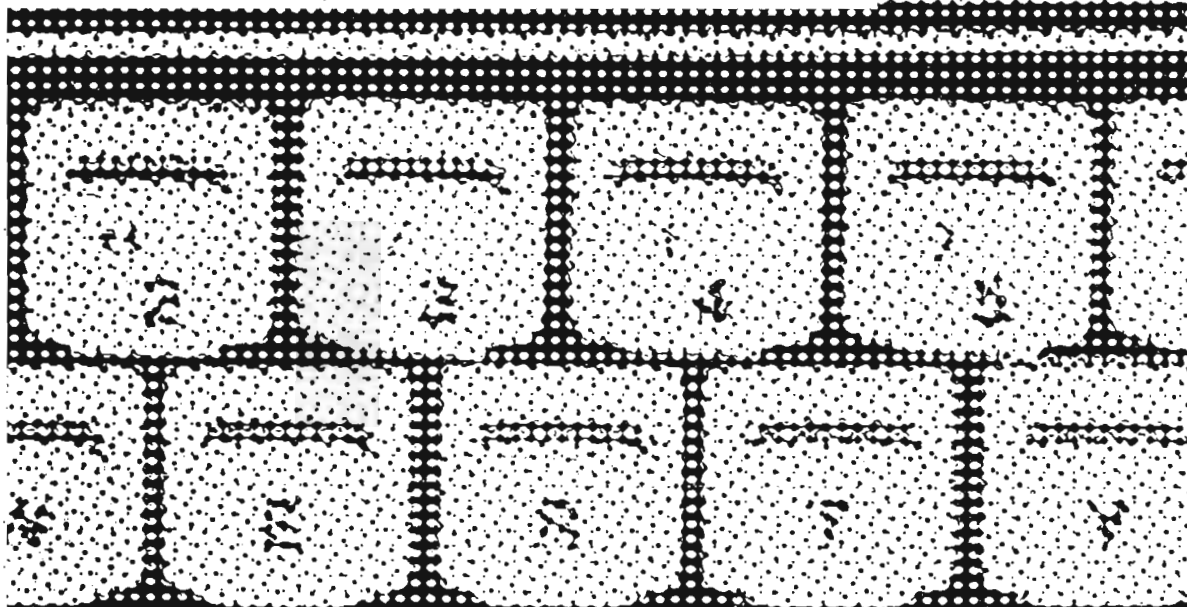

VILANOVA I LA GELTRU

MEC-1

Prácticas de mecanografía
informática

RAMBLA DE LA PAU, 67 - 08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

BOLSOS

rodero

Avda. Francesc Macià, 65 / Sant Gregori, 4
Tel. 815 18 44
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

VIDRES VILANOVA

roure

CRISTALLS I VIDRES PLANS
DE TOTA CLASSE
FUSTERIA D'ALUMINI

EXPOSICIÓ
PARE GARI, 26
TEL. 893 87 07

mampares
bany i dutxa

VENTIKLAR®

2S Cesana spa

HABELUX

duehban®

ORIGINAL DUSCHOLUX®

LIDO 50

MOTOR: monocilíndric - 2 temps. Refrigeració per aire forçat.

CILINDRADA: 49 C.C.

POTENCIA: 3 CV.

PESO: 70 kg. COLOR: Blanco, Negro.

SUSUKI VILANOVA

JAUME PUJANTE IGLESIAS

Rbla. Ventosa, 29
Telèfon 815 41 86

08800 Vilanova i la Geltrú

Motocicletes - Ciclomotors - Bicicletes

T'HO MIRIS COM T'HO MIRIS

EMISSIÓ CADA DIA, A PARTIR DE LES 20,30 h.

DILLUNS: INFORMACIÓ ESPORTIVA

DIMECRES: DEBATS CIUTADANS

DIVENDRES: INFORMACIÓ LOCAL I COMARCAL

Canal Blau - Televisió de Vilanova